

NATUUR.BLAD

Driemaandelijks ledentijdschrift van Natuurpunt **Juni | Juli | Augustus 2013**

Retouradres: Coxiestraat 11
B-2800 Mechelen

met
GRATIS
wandel
kaart

Zomer in de **Kempen**

**Fietsen
in het groen**

Big Jump
Spring mee voor
proper water

GERESERVEERD VOOR
ELEKTRISCHE VOERTUIGEN

Laadpaal zoekt parking

Voldoende oplaadpunten die voor iedereen beschikbaar zijn. Dat is de cruciale factor om elektrisch rijden te laten doorbreken. EV-Point investeert daarom in de uitbouw van een **nationaal netwerk van publieke oplaadpunten**.

Aan een publiek EV-Point laadstation kan de elektrische automobilist **écht CO2-vrij tanken**, want alle laadpunten worden voorraad met hernieuwbare energie.

Denk er eens over na om ook **aan uw bedrijfsterrein een EV-Point laadpunt** op zonnestroom of groene energie te plaatsen.

Het mes snijdt langs twee kanten: **met een laadstation op zonne-energie 'tanken' uw**

werknemers volledig gratis voor de deur, en u vermijdt injectie van zonne-energie tijdens de piekuren.

Uw bezoekers vinden **het laadstation aan uw bedrijf in het EV-netwerk** terug, en genieten op hun beurt van het voordeeltarief van de EV-Pass bij het laden. Als handelszaak kan u er zelfs voor kiezen klanten gratis te laten opladen.

De natuur vaart er ook wel bij. Elektrisch rijden vermindert de CO2-emissie zodat de natuur, waar Natuurpunt elke dag zo hard aan werkt, niet verder aangetast wordt.

Elke wagen die minder dan 150 kilometer per dag rijdt, kan u nu al vervangen door

een elektrisch exemplaar. **Bedrijven genieten 120% fiscaal voordeel.** Elektrisch rijden is bovendien goedkoper én vraagt minder onderhoud.

Neem samen met EV-Point uw wagenpark onder de loep, plaats een groen EV-Point laadstation, of reserveer een elektrische parkingplaats voor uw klanten.

www.laadpaalzoektparking.be

Groen en elektrisch rijden: bouw mee aan de natuur van morgen

ev-POINT

De zon tegemoet!

De zomer is voor mij het meest actieve seizoen van het jaar. Dan heb ik de meeste energie. Ook uit mijn vrijwilligerswerk bij Natuurpunt haal ik veel kracht. Sinds twee jaar ben ik voorzitter van Natuurpunt Houtem. Samen met andere vrijwilligers en de bewegingscoach van Natuurpunt hebben we een nieuwe afdeling op poten gezet. Die groep van mensen is voor mij heel belangrijk. Als ik me ergens voor engageer wil ik echt maatjes zijn, elkaar appreciëren. Als ik dat niet zou terugvinden in onze groep, zou dat voor mij een reden zijn om te stoppen. Ik wil ook dat iedereen zichzelf kan zijn. Als ik voel dat iemand zich niet gelukkig voelt in de groep ga ik er op af en praat ik erover.

Dankzij Natuurpunt leerde ik op korte tijd zeer veel mensen kennen: leuk, maar ook wel overweldigend. Zo'n interessante mensen ontmoeten, is voor mij een echt geschenk. Ik put daar heel veel energie uit. Er is zoveel kennis beschikbaar binnen Natuurpunt. Als natuurleek heb ik alleen nog maar het topje van de berg van die kennis gezien.

Waarom ik mij inzet voor de natuur? Als je respect hebt voor jezelf en voor de mensen die je graag ziet, heb je ook respect voor de natuur. Ik heb even veel liefde voor bomen als voor dieren als voor de mensen die ik echt graag zie.

Wil je weten wat ik als vrijwilliger bij Natuurpunt Houtem allemaal doe? **Blader snel naar bladzijde 42 en ik neem je mee naar mijn magische natuurplekjes.**

Groetjes,

Laetitia vrijwilliger
Natuurpunt Houtem

PS: Bij dit nummer vind je een poster over 2 leuke campagnes: de Big Jump en de Nacht van de Vleermuis. De mijne hangt al aan het raam. De jouwe ook?

Foto © Wim Dirdxx

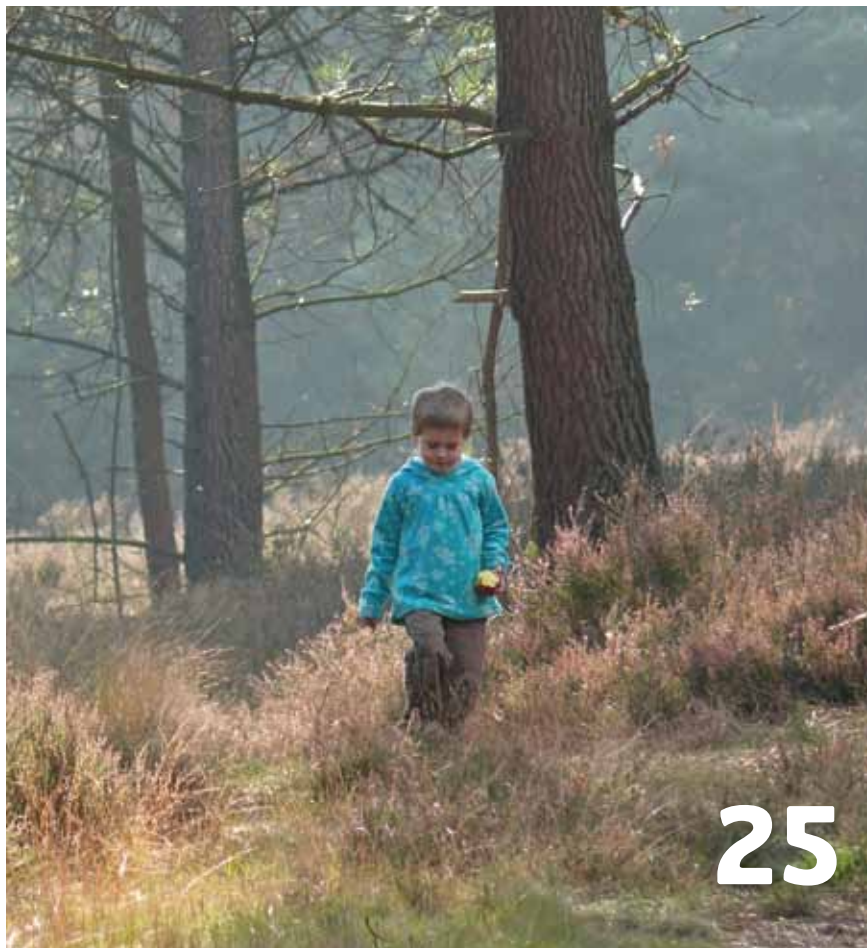
Colofon

Hoofdredactie: Sofie Versweyveld, redactie@natuurpunt.be
Redactie: Petra Beeckx, Liesbet Cleynhens, Peter De Ridder, Joris Gansemans, Jos Gysels, Rosan Heremans, Ewoud L'Amiral, Hans Marijns, Anneleen Van Thillo, Karolien Van de Velde, Wim Van Gils, Wim Veraghtert, Dominique Verbelen, Stefan Versweyveld

Advertenties: advertenties@natuurpunt.be | Druk: Roto Smeets
Oplage: 88.000 | Papier: Reprint (60% recycled, 40% FSC)
Ontwerp: De Barbaren | Concept: Stapel

Vlaamse Overheid erkent en steunt Natuurpunt, www.vlaanderen.be
Natuurpunt werkt in Wallonië samen met Natagora, samen zijn we partner van BirdLife International. Voor verschillende projecten kan Natuurpunt rekenen op financiële ruggensteun van de Europese Unie in het kader van het LIFE-programma, www.natuurpunt.be/life
V.U. Chris Steenwegen, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Cover: greppelsprinkhaan © Vilda/Lars Soerink | niet vermeld beeldmateriaal: www.shutterstock.com

25

42

12

Ontdekken

32 Focus
De ingekorven vleermuis
Een nuttige vlieger met hoge eisen

34 Seizoensweetjes
Na de winterslaap komt
het zomerslaapje

38 Natuur in...
Bever in de stad, egels
in je tuin en kleine nimfjes

- 06** Breedbeeld
- 42** Een dag op stap met Laetitia Sonck
- 44** An Olaerts
- 50** Nieuwe ledenvoordelen

Beleven

18 In actie
Vlinders gezocht, Vlinder Mee
op 3 & 4 augustus

25 Naar buiten
Op wereldreis in de Kempen
Heiberg-Snepkensvijver

30 10xactief
Fietsen in het groen

- 23** BV gespot
- 46** In beeld
- 48** Agenda

38

18

30

32

10

Beschermen

10

Mijn gebied

De magie van het Dommeldal

12

Doe mee

Big Jump, spring mee voor proper water!

20

Beleid

Natuur in een eeuwenoud boerenlandschap

50

Het woord van de voorzitter

**KLEEF DE NATUURPUNT
STICKER EN WIN!**
lees meer op p16

Win!

16
28
37

Een jaar gratis poetshulp
Een weekend in de Kempen
5 Haba verrekijkers

kids

28
36

Natuursafari op de Heiberg
-Snepkensvijver
Doe mee aan het Belgische
record zandkastelen bouwen

Deze egel was een ziek en verzwakt diertje,
maar kon dankzij de goede zorgen van het
vogelopvangcentrum weer de vrije natuur in.
Jeffrey Van Daele legde het heugelijke moment vast.

Mijn BEELD

Jeffrey Van Daele is een gepassioneerde natuurfotograaf met het hart op de juiste plek. Altijd klaar om een dier in nood te helpen.

Egels zijn nachtdieren en zal je overdag niet vaak zien. Zie je er toch eentje dan is de kans groot dat er iets mee scheelt. De egel op de foto was zo'n slachtoffer en is door de goede zorgen van het Vogelopvangcentrum voor vogels en wilde dieren in Merelbeke volledig gerecupereerd.

De foto nam ik toen het diertje opnieuw de vrijheid kreeg. Het bleef nog een tweetal maanden in de buurt van ons huis ronddo-

len waardoor wij het makkelijk konden opvolgen. Ons geluk kon niet op toen we haar op een dag met 3 kleine prikkertjes zagen!

Egels zijn, naast mooie, ook ontzettend nuttige dieren. Ze verorberen maar al te graag slakken en andere kleine kruipers die het gemunt hebben op ons groententuintje. Maar het gaat niet zo goed met onze egels. Kraaknette tuintjes zorgen voor een afname van geschikte leefgebieden, pesticiden vergiften hun eten en jaarlijks sterven er een groot aantal door het verkeer. Als automobilist verwacht je niet onmiddellijk dat ze 's nachts de straat oversteken, daarom is het belangrijk onze snelheid aan te passen als we trage wegen nemen.

Want zeg nu zelf, wat is er mooier dan een familie egels tegen te komen in je tuin?

Jeffrey

www.jeffreyvandaele.com

Kort

Foto © Vilda Yves Adams

13.000 overwinterende vleermuizen

Vleermuizen overwinteren op beschutte plekjes waar de temperatuur constant blijft. Elke winter gaan vrijwilligers van de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt op pad om ze te tellen en dit jaar werd de populatie op 13.000 geschat. Alleen al in de Limburgse mergelgroeven werden 3008 exemplaren geteld en herbergden de Antwerpse forten 5730 vleermuizen. 13.000 lijkt enorm veel, maar het gaat om het totaal van de 17 verschillende soorten die in Vlaanderen voorkomen. Sommige zijn heel zeldzaam; van de Bechsteins vleermuis werden maar zeven exemplaren gevonden. En enkele soorten, zoals de mopsvleermuis, blijken helemaal verdwenen in ons land.

www.natuurbericht.be

tweet tweet tweet

@Mijnnatuurpunt / Natuurpunt Gent bouwt nieuw en passief secretariaat. Jij kan helpen met een gift. <http://ow.ly/kyGm1>

@Mijnnatuurpunt / Zet je gebruikt frituurvet om in bos: breng het naar de #Oliobox in jouw buurtwinkel. Per volle container plant Natuurpunt 3m² bos.

Kalmthoutse heide herleeft dankzij herstelwerken

Kort na de grote heidebrand van mei 2011 gingen terreinbeheerders, vrijwilligers en de JNM aan de slag om de vergrassing te onderdrukken en het heidelandschap te herstellen. Met succes. Tussen het pijpenstrootje priemen paarse heideplantjes terwijl op de natste bodems de kleine zonnedaauw en witte snavelbies groeien. Het zeldzame klein blaasjeskruid verscheen in de veenslenken en waar de landduin opnieuw stuift, verscheen een jaar na herstel de zeldzame heivlinder. Her en der bleven hoopjes dood hout liggen, ideaal voor de boomleeuwrik, nachtzwaluw en levendbarende hagedis, en werden fraaie slangenbulten aangelegd voor de gladde slang. Met de steun van de Koning Boudewijn Stichting, het fonds Red de Hei en de giften van natuurliefhebbers.

Stappersven Foto © Kevin Lambeets

@Mijnnatuurpunt / Kies voor de groene stroom van Lampiris en spaar mee voor meer natuur. Sparen kan ook als je enkel gas afneemt! www.natuurpunt.be/lampiris

@Mijnnatuurpunt #bijen: tijdelijk Europees verbod op bijendodende pesticiden komt er. Eerste horde is binnen. www.natuurpunt.be/bijen

Foto © RLKM

Beleef de Maas als nooit tevoren

Op 25 augustus wordt het grensoverschrijdend RivierPark Maasvallei feestelijk geopend. Geniet mee; te voet, op de fiets of met de kajak! Verken het gebied van op het water, je kajak biedt je een buitengewoon perspectief. Met het gevarieerde wandelaanbod verken je op Belgische en op Nederlandse bodem de topnatuur van Bichterweerd en Elba. En de fietsers beleven het park van op de beide oevers met de lussen van de Maaslandse gordel (30 tot 90 km). De hele dag is feestelijk omkaderd met muziek, hapjes en drank. Aquafin vertelt je alles over het belang van proper water en Natuurpunt laat je van dichtbij kennis maken met waterbeestjes.

www.rivierparkmaasvallei.eu

► Afspraak: einde Kempenstraat in Dilsen-Stokkem.

Bartel Van Riet aan de slag voor Bos voor Iedereen

Sinds de start van de campagne Bos voor Iedereen in 2011 heeft Natuurpunt op vijf verschillende plaatsen in Vlaanderen al bijna 27 hectare grond aangekocht. Zeven boomplantacties later, zijn er al 175.000 boompjes geplant die traag maar zeker groeien tot mooie bossen waar heel wat dieren zich thuis zullen voelen.

Dit najaar gaat Natuurpunt met niemand minder dan *bosman* Bartel Van Riet en honderden gemotiveerde bosliehebbers aan de slag voor nog meer bos in Vlaanderen. Je kan nu al je steun verzilveren door in te tekenen op de fondsenweringsactie bij dit Natuur.blad. In september gaan we van start met een grote publieksactie.

www.bosvooriedereen.be

2x NATUUR PRODUCT

Weleda verwenpakket voor haar en hem

Met dit cadeau ben je steeds een graag geziene gast en steun je de natuur. Maak kennis met de natuurlijke verzorgingsproducten van Weleda op basis van duindoornbessen. Die bevatten een olie die rijk is aan antioxidanten, essentiële vetzuren en vitamines om de huid te verwennen.

Dit duurzaam geschenkpakket bevat een handcrème, een voedende bodylotion en een douchegel en staat garant voor 12 m² extra natuur in Vlaanderen en Wallonië. Verkrijgbaar in de Natuurpunt Winkel ledenprijs: 30 euro

www.natuurpunt.be/winkel

Zet de natuur in je kijkers met de Bynnex Everest 10x42

Met deze professionele kijker kan je de natuur nog beter ontdekken op je vakantiebestemming en in onze natuur. Al onze verrekijkers worden geleverd met een bijhorende tas en een brede draagriem.

Vijf jaar garantie. Verkrijgbaar in de Natuurpunt Winkel tot einde voorraad

ledenprijs: 247,50 euro
www.natuurpunt.be/winkel

KOOPJESDAG
Natuurpunt Winkel
29/06, 3/08, 31/08
Stationsstraat 40,
Mechelen

#natuurpunt

@Mijnnatuurpunt Eens proeven van elektrisch rijden? Kom deze zomer naar 1 van de 10 EV-Point testritten aan de kust.

@bertdsmet / Zeer geslaagde vernieuwing van tijdschrift

@MijnNatuurpunt met sterke focus op leden/vrijwilligers. Knap!

@MijnNatuurpunt postte net een nieuw Photo Friday Fotoalbum op onze Facebookpagina. Kom al die mooie natuur bekijken op <http://www.facebook.com/natuurpunt>

Dit jaar kom je op 2-4 augustus naast Daan • Arno • Bent Van Looy & Black Box Revelation ook Natuurpunt tegen op #Dranouterfest **@dranouterfest**

het DOMMEL DAL

Op de grens van Nederland en Vlaanderen kan je nog de weidsheid van de Kempen beleven. Op je buik de heidevegetatie bestuderen, staren naar het meanderende water van de Dommel of vogels kijken van op de kijktoren. Samen met haar Nederlandse zustervereniging Natuurmonumenten realiseerde Natuurpunt in het Dommeldal een LIFE-project, dat recent Europees bekroond werd. Verschillende biotopen werden hersteld en soorten zoals de kleine parelmoervlinder, de boomleeuwerik en de Kempische heidelibel kregen nieuwe kansen. Ook wandelaars komen aan hun trekken, bewegwijzerde routes laten je genieten van dit bijzondere landschap. Voor een warm welkom zorgt het bezoekerscentrum Hageven. Ontdek welke dieren en planten in het gebied leven, neem een kijkje in de insectentuin of geniet van een drankje in de cafetaria. www.life-dommeldal.be

DOMMELDALROUTE Dommeldalroute 7,5km, start aan de kruising van de Schansdijkstraat met het fietspad op de voormalige spoorweg in Hechtel Eksel.

'De magie van een blauwgrasland'

Ine Reynders, bezieler van
plantenwerkgroep Slobkousjes

Voor wie zoals ik bezig is met planten, zijn veel biotopen interessant, maar heeft een blauwgrasland iets magisch. In het Dommeldal vind je een mooi voorbeeld. Het is perfect beheerd en pronkt met een uitbundige bloemenpracht, heel veel kleur en insecten. Als je het blauwgrasland voor de eerste keer ziet, beleef je een fantastische ervaring, alsof je een groot cadeautje krijgt. Natuurpunt en haar vrijwilligers zorgen ervoor dat dit behouden blijft en zelfs nog uitbreidt. De Dommel is een interessant riviertje. Als plantenliefhebber kan je er heel veel vinden. Het is ook heerlijk om langs de Dommel te wandelen. Zeker nu er wat meer wandelpaden zijn uitgestippeld.

2

'Uitkijken naar de eerste wespendif'

Albert Geuens,
beheerteam Dommeldal & gids

Als kind was ik al geïnteresseerd in vogels en trok ik naar het Dommeldal om ze te bewonderen. Nu nog vind je me er meestal 's morgens en 's avonds. Voor mij zijn dat de mooiste momenten van de dag. Ik sta graag op de uitkijk voor de aankomst van bepaalde soorten. Het is een plezierig moment als ik de eerste wespendif van het seizoen zie verschijnen. Ik zag het Dommeldal aftakelen toen de rivier werd recht getrokken. Dankzij het harde werk van vrijwilligers en het LIFE-Project herleeft het gebied. Het doet mij deugd dat roofvogels het goed doen en soorten zoals de bosbeekjuffer en de bronlibel opnieuw opduiken.

3

'Fier op het gentiaanblauwtje'

Ghis Palmans, beheerteam Hageven,
onderdeel van het Dommedal

Het Hageven is uniek door zijn grote verscheidenheid op een relatief kleine, smalle strook. Je gaat hier van heel nat naar heel droog. Het kalkrijke water dat door het gebied stroomt, zorgt voor nog meer verscheidenheid. Het mooiste stukje vind ik het Kraaienvan. Dat is een uitgestoven ven dat nog mooi intact is. Verder is er nog een heel mooi perceeltje waar orchideeën, galigaan en klokjesgentiaan bloeien. Op die twee plekjes geniet ik door gewoon te kijken. Het Hageven is een van de weinige plaatsen waar het gentiaanblauwtje nog voorkomt. Al zo'n 20 jaar volgen we het vlindertje op en we zijn fier dat al die energie niet voor niets is geweest.

Doe mee

Big Jump

springen
voor proper water

Op 14 juli springen in heel Europa duizenden mensen in meren en rivieren tijdens de Big Jump. Spring mee en vraag politieke aandacht voor proper water. Voor het herstel van onze natuur is zuiver water van levensbelang.

Tekst: Wim Van Gils en Liselotte Vanderoye

Zonder zuiver drinkwater kan je niet meer dan een paar dagen overleven. Daarin verschillen we niet van de rest van de natuur. Waterbewoners als vissen en libellenlarven overleven enkel wanneer de waterkwaliteit goed is. Andere soorten, muggenlarven bijvoorbeeld, zijn hier al wat minder gevoelig voor. Maar als de vervuiling te erg wordt, leggen ook zij het loodje.

Om de verbetering van de waterkwaliteit op de politieke radar te houden, wordt in heel Europa op 14 juli de Big Jump georganiseerd. Ook Vlaanderen springt mee, op meer dan 20 locaties. In Begijnendijk organiseert de lokale Natuurpuntafdeling al jaren een Big Jump. “De Demer is een rivier met een rijke geschiedenis en heel veel kansen voor de omliggende natuur”, zegt Koen Baert van Natuurpunt Begijnendijk. Hoewel de waterkwaliteit er de laatste jaren verbeterd is, bestaat nog steeds de dreiging dat er industrie komt in het overstromingsgebied. De overheid wil nu de vallei herinrichten om overstromin-

“Tijdens de Big Jump springen we in heel Europa in het water om aandacht voor een betere waterkwaliteit te eisen”

gen in bewoond gebied te vermijden én tegelijk de verdroging in de vallei aan te pakken. Dat biedt kansen voor een prachtig gebied om te fietsen, te wandelen of gewoon te genieten van de natuur. “Tijdens de Big Jump springen we met honderden mensen in de Demer om hier de nodige aandacht voor te eisen”, zegt Koen.

VERVUILDE NATUUR

Bij vervuild oppervlaktewater blijft de vervuiling niet beperkt tot het water. Via overstromingen, oude bevoeiings-systemen en het grondwater, raakt ook de natuur op het land vervuild. Vooral waterafhankelijke ecosystemen zoals moerassen hebben hier last van. Van nature bevatten beken en rivieren voedingsstoffen voor planten, zoals stikstof, fosfor en kalium. Maar de laatste decennia zitten er net te veel voedingsstoffen of nutriënten in het water. Sommige planten, zoals brandnetels, doen het zeer goed in die omstandigheden. Maar anderen zoals

Even bij de les blijven: drie oorzaken van watervervuiling

1. Zuurstofbindende stoffen

Dit zijn organische verbindingen zoals eiwitten, koolhydraten en vetten. Ze komen in het water terecht via onder andere uitwerpselen, schoonmaakproducten en etensresten. Zoals de naam het al doet vermoeden halen die stoffen het zuurstofpeil van het water naar beneden. Hoewel de ene diersoort al wat meer kan verdragen dan de andere, komen ze allemaal bovendrijven als de vervuiling té erg wordt. Zonder zuurstof is er nu eenmaal geen leven.

2. Nutriënten

Voedingsstoffen als fosfor of stikstof (nitraat) zijn essentieel voor het plantenleven. Maar door overbesteding en lozingen van industrie en huishoudens, zitten er veel meer voedingsstoffen in het water dan goed is voor de natuur. Dan krijg je de typische ‘erwtensoepe’: een algenbloei die al het andere waterleven verstikt.

3. Allerlei vormen van vergif

Dit zijn zware metalen, pesticiden, PCB's en andere chemische stoffen. Ze zitten overal in ons water en zijn giftig voor alle leven. Veel van dat vergif is jaren of zelfs decennia geleden geloosd, maar blijft in de waterbodem zitten. Van daaruit komt de vervuiling ook in planten en dieren terecht. In Vlaanderen bevatten bijvoorbeeld 98% van de palingen te veel kwik.

Spring mee op 14 juli!

Trek je zwempak aan en waag een sprong in een van onze Vlaamse waterlopen. Ook Lieven Scheire, Goedele Liekens, Véronique Leysen, Sinerjey en Joeri Cortens springen op een van de 22 Big Jump-locaties. Schrijf je in via www.bigjump.be, hang de Big Jump poster die je bij dit blad vindt op aan je raam en por zoveel mogelijk collega's, vrienden of familie om samen te springen!

www.bigjump.be

huishoudelijk afvalwater gezuiverd in Vlaanderen. Vandaag is dat niet minder dan 80%. Ook de landbouwsector leverde inspanningen, al zijn de effecten daarvan helaas niet van dezelfde orde.

In de jaren '90 en tijdens de eerste helft van de jaren 2000 zagen we een duidelijke vooruitgang van de chemische kwaliteit van het water: er zat meer zuurstof in het water en de hoeveelheid vervuulende stoffen nam af. Die verbetering werd gevolgd door een herstel van de biologische kwaliteit. Eerst kwamen de kleine waterbeestjes terug, daarna de vissen, die doen er veel langer over. Tenslotte verscheen ook al de eerste eenzame otter in Vlaanderen.

WEIDEBEEKJUFFER ALS TEKEN VAN PROPER WATER

De weidebeekjuffer is een inheemse libellensoort die het decennialang niet goed deed in Vlaanderen. In 1996 stond ze zelfs op de Vlaamse Rode Lijst, de lijst van kwetsbare en bedreigde diersoorten. Een van de belangrijkste oorzaken was de toenemende vervuiling van de Vlaamse beken en rivieren. Daarnaast werd de natuurlijke habitat van de weidebeekjuffer vaak verwoest door beken recht te trekken en oevers te maaien of te verstevigen. Weidebeekjuffers hebben nood aan zuivere, zuurstofrijke en kronkelende beken of rivieren met veel waterplanten.

Sinds de tweede helft van de jaren '90 gaat het aantal weidebeekjuffers in stijgende lijn. Het opvallendste voorbeeld is de Dijlevallei. Door de slechte toestand van de beken en rivieren waren er tussen 1985 en 1990 geen weidebeekjuffers in Vlaams Brabant. Nu zitten er duizenden in het bekken van

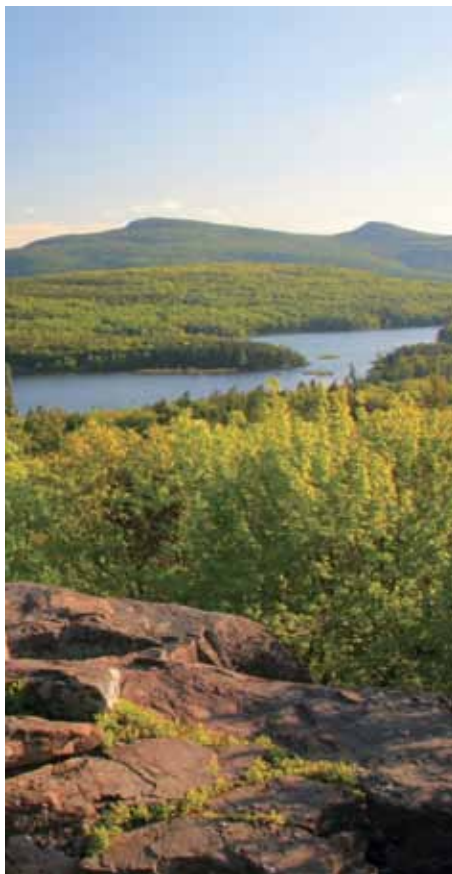
de klokjesgentiaan verdwijnen.

De plantensamenstelling verandert en de typische dieren voor die voedselarme habitats verdwijnen. Om dat effect tegen te gaan, is vaak extra beheer nodig. Zo wordt er op vele plaatsen gemaaid en gehooïd, net om het teveel aan voedingsstoffen uit het natuurgebied te verwijderen en de zeldzaam geworden soorten die afhangen van voedselarme situaties, kansen te geven.

HET TIJ KEERT, MAAR LANGZAAM

Vlaanderen komt uit een heel diep dal geklauterd. In de jaren '80 waren veel rivieren biologisch dood. Daar kwam verandering in omdat de milieuwetgeving en heffingen op afvalwaterlozing de industrie ertoe aanzette om grote inspanningen te doen. Ook de aanleg van rioleringen en het bouwen van waterzuiveringsstations door Aquafin zorgden voor een grote ommezwaai. Twintig jaar geleden werd 30% van het

“In de jaren '80 waren veel rivieren biologisch dood. De milieuwetgeving, heffingen op afvalwaterlozing en de aanleg van rioleringen en waterzuiveringsstations zorgden voor een grote ommezwaai”

Natuur voor proper water

Dat proper water niet alleen zorgt voor meer en mooiere natuur, maar natuur ook voor proper water weten ze in New York City maar al te goed. Net die bruisende wereldstad geniet van natuurlijk gezuiverd kraantjeswater.

Het drinkwaternetwerk van New York City is het grootste natuurlijk gefilterde waternetwerk van de Verenigde Staten. 9 miljoen inwoners van de Big Apple en omstreken verbruiken dagelijks zo'n 4 miljard liter water. 4 miljard liter die niet passeerden door gigantische waterzuiveringsinstallaties maar die afkomstig zijn van de uitgestrekte bossen ten noordwesten van New York City. De Catskill Mountains zijn een grote bergachtige streek gelegen in het zuidoosten van de staat New York en op zo'n 160 kilometer van New York City.

Het meeste water is regen en sneeuw dat wordt opgevangen in 19 reservoirs. Vandaaruit wordt het water naar New York getransporteerd via aquaducten en tunnels. Voor het in de leidingen terecht komt wordt het water ontsmet met chloor. Nadien gaat het in een rechte lijn naar de gebruikers.

Hoe meer natuur er kan beschermd worden, hoe meer natuurlijk gezuiverd drinkwater er voor handen is. Het beschermen van het natuurgebied bleek ook goedkoper te zijn dan het bouwen van een grote waterzuiveringsinstallatie. Natuur voor zuiver water dus. En dat niet alleen, want de Catskill Mountains en de omliggende natuurgebieden zijn ideaal om te ontsnappen aan de drukte van de wereldstad.

de Dijle. Ze zoemen door het centrum van Leuven. Ook in de Antwerpse Kempen en Noord-Limburg zijn er grote populaties. Ondertussen staat de weidebeekjuffer niet langer op de Rode Lijst.

De heropleving van de veeleisende beestjes geeft dus aan dat de waterkwaliteit erop vooruitgaat in Vlaanderen. Toch zit het werk er nog niet op. Dat bewijst de bosbeekjuffer, die nog hogere eisen stelt aan haar leefgebied. Ondanks de groeiende aantallen, staat die soort nog steeds op de Rode Lijst als 'bedreigd'.

LANGE WEG TE GAAN

De politieke stok achter de deur voor het waterbeleid is de Europese Kaderrichtlijn Water. Daarin zijn de lidstaten van de EU overeengekomen om ervoor te

zorgen dat tegen 2015 alle waterlopen in een 'goede ecologische kwaliteit' verkeren. Als gevolg van die kaderrichtlijn is de waterkwaliteit van de grote rivieren spectaculair verbeterd. Maar de situatie van de kleinere waterlopen is nog steeds zorgwekkend. Dat komt omdat het beleid wel grote vooruitgang boekt inzake waterzuivering en industrie. Maar die kleine waterlopen worden vooral bedreigd door landbouw en individuele lozingen van soms afgelegen woningen. En laat nu net die kleinere waterlopen cruciaal zijn voor veel zeldzame planten en dieren. Het is dan ook geen toeval dat van de Europees beschermde habitats en soorten, net de aan water gebonden soorten er het slechtste aan toe zijn.

WAT NU GEDAAN?

Om écht proper water te krijgen blijven

inspanningen nodig. De 1,2 miljoen Vlamingen wiens afvalwater nog niet gezuiverd wordt, moeten nog aangesloten worden. De industrie moet haar inspanningen verder zetten en verhogen rond een aantal gevaarlijke stoffen. De landbouw moet nog grote inspanningen doen om het mest- en pesticidenprobleem op te lossen. Maar vooral moet er een inspanning komen om het natuurlijke vermogen van onze waterlopen te herstellen: bredere oeverzones, overstroomingsgebieden, ruimte om te meanderen. Om tegen 2015 onze rivieren in 'goede ecologische toestand' te krijgen zoals afgesproken in de Europese Kaderrichtlijn Water, zal er nog zwaar geïnvesteerd moeten worden.

Daarom: haal op 14 juli je zwemgerief uit de kast en spring mee met de Big Jump.

KLEEF DE NATUURPUNT STICKER

Fan van de natuur? Laat het zien en kleef de Natuurpuntsticker op een zichtbare plaats op je fiets of auto. Neem een foto en stuur ons die toe via www.natuurpunt.be/stickeractie

Wie weet win jij een jaar gratis poetshulp met Froggy producten aangeboden door PIT, de afdeling dienstencques van Familiehulp of één van de 10 Froggy onderhoudspakketten.

Tips voor het betere kleefwerk

- Plaats de sticker op een zichtbare plek zoals de kader van je fiets, de achterkant van je wagen, of de neus van je bakfiets.
- Maak de ondergrond proper en vetvrij met je favoriete reiniger (de onze is Froggy).
- Kleef je 3 stickers op 3 voertuigen, zo maak je meer kans.

www.natuurpunt.be/stickeractie

Dit deden we
in 2012 dankzij jullie steun:
19.782,93 ha natuurgebied,
88.000 Natuurpuntleden, meer
dan **7000** nieuwe leden geworven,
213 afdelingen, kernen en aangesloten
verenigingen, **18.966** bomen geplant,
2.206.622 waarnemingen ingegeven
door **5896** waarnemers, **969.000** euro
particuliere giften, **205.000** bezoekers
voor bezoekerscentra, **28.900** deel-
nemers voor activiteiten en cursussen
van Natuurpunt Educatie, **71** studie-
werkgroepen dienden een aanvraag
in voor 'Zin in natuur.studie?!,
111e kalfje geboren (Noël),
3500 hooibalen opgehaald,
190 paar schoenen versleten

Meer weten over de resultaten 2012 van Natuurpunt? www.natuurpunt.be/jaarverslag

Haal je ZOMER- GIDS gratis op in één van onze bezoekerscentra

De hele zomer lang kan je op pad met een natuurgids in een van de natuurgebieden aan de kust.

Ontdek het volledige zomeraanbod in **BELEEF NATUUR**, een gratis gids met:

- 3 wandelkaarten
- een kalender met het volledig zomeraanbod
- informatie over de natuur aan de kuststreek

www.natuurpunt.be/zomer

Lapperre Foundation beschermt onze natuurgeluiden

Het gezang van de nachtegaal of de baltsroep van de grutto, prachtige natuurgeluiden die niet verloren mogen gaan. Zo denkt ook de Lapperre Foundation, een stichting van Lapperre Hearing System. Per hoortest in de hoorcentra doneert Lapperre Foundation 1 vierkante m² natuur aan de Uitkerkse Polder. Zo'n hoortest kan je ook combineren met een gratis begeleide uitstap of 'Sound Travel' in de Uitkerkse Polder of het Meer van Virelles.

www.lapperrefoundation.be

Sustainability Consult schenkt 1% van omzet aan Steentjesbos

Vanaf augustus is het nog aangenamer vertoeven in het Steentjesbos in Kampenhout. Het internationale communicatiebureau Sustainability Consult uit Brussel investeert er in speeltuigen voor kinderen, een totempaal, een wandelpad en bankjes. De beheerwerken worden uitgevoerd door Natuurpunt, het bos is eigendom van het OCMW van Mechelen. Sustainability Consult is lid van het netwerk '1% for the Planet', een concept van kledingmerk Patagonia.

www.natuurpunt.be/sustainabilityconsult

Bynnex

**UITZONDERLIJKE
LEDENKORTING!**

Afbeeldingen: Sights Of Nature Optiekshop Brugge

SIGHTS OF NATURE

**Natuurpunt Optiekshop
Sights Of Nature**

Pieter De Conincklaan 108
8200 Brugge
T 050 31 50 01
F 050 31 68 47
www.sightsofnature.be

Natuurpunt -winkel

Stationsstraat 40
2800 MECHELEN
T 015 43 16 88
F 015 27 46 74
<http://winkel.natuurpunt.be>

SIGHTS OF NATURE te Brugge is al 30 jaar een begrip in binnen- en buitenland. Het is dan ook een van Europa's enige speciaalzaken in optische instrumenten voor natuurobservatie. Enkel hier kan u kennis maken met het volledige assortiment van hedendaagse topmerken zoals Swarovski en Kite, maar geniet u ook de allerbeste dienst-na-verkoop. Men beschikt er immers over een uiterst gespecialiseerd herstellatelier voor verrekijkers en telescopen, uniek in België. Zo worden werken aan uw instrument veel beter, sneller en goedkoper uitgevoerd.

Als officiële partner van Natuurpunt zorgt Sights Of Nature ervoor dat u ook in de Natuurpunt-winkel te Mechelen terecht kan voor een zeer ruime selectie van de beste en meest populaire instrumenten van dit moment.

In beide winkels wordt u zeer vakkundig begeleid tot hét instrument dat best bij u en uw noden past. Het is vanzelfsprekend dat u er als lid van Natuurpunt een mooie korting geniet. Maar daarbovenop gaat een groot deel van uw aankoopbedrag integraal naar de werking van Natuurpunt vzw. Met een aankoop bij deze winkels steunt u dus rechtstreeks onze werking, waarvoor de natuur u dankt!

Aardbeivlinder © Vilda/Yves Adams

© Vilda/Jeroen Mentens

Vlinders gezocht

Op 3 en 4 augustus staat de Tuinvlindertelling van Natuurpunt weer op de agenda. Tellen is niet moeilijk en iedereen kan meedoen. Spendeer een half uurtje in je tuin en tellen maar!

De dagpauwoog is met zijn opvallende oogvlekken en ruime verspreiding vermoedelijk onze best gekende vlinder. Tijdens de eerste telling in 2007 werd hij maar in 1 op 5 Vlaamse tuinen gezien. Gelukkig lijkt hij zich wat te herstellen. In 2012 was het zelfs de meest getelde soort. Door mee te tellen met de

vlindertelling help je de toestand van onze vlinders in kaart te brengen.

Op het terrein zijn veel vlinderwerkgroepen actief. Zij volgen de vlinderpopulaties aandachtig op. In 2010 richtten enkele enthousiaste vlinderfans van Natuurpunt Antwerpen Noord de werkgroep Atalanta op. Sinds 2012 volgen zij met een

© Vilda/Jeroen Mentens

vlinderoute de aardbeivlinder op het Klein Schietveld in Brasschaat (Antwerpen) op. De aardbeivlinder fladdert in Vlaanderen nog maar in vier gebieden rond.

De veldparelmoervlinder is nog zo'n zeldzaamheid. In Balen en Lommel bevindt zich een van de laatste drie Vlaamse populaties. Helaas bevinden de vlinders zich vaak op onbeschermde gebied. Vrijwilligers houden de toestand dan ook nauwlettend in de gaten. Gelukkig hebben in 2012 de veldparelmoervlinders ook het Natuurpuntgebied Den Tip in Lommel bereikt, waar ze een veilige haven vinden.

Plantenwerkgroep De Slobkousjes, vlinderwerkgroep Hesperia en het beheerteam van Natuurpunt Noord-Limburg hebben de handen in elkaar geslagen om de toestand van de vlinder op te volgen en meer graslanden geschikt te maken. Meer weten over onze Vlaamse dagvlinders? Dan is "Dagvlinders in Vlaanderen" iets voor jou. Het standaardwerk over hoe de vlinders leven en hoe je ze kan beschermen. Te koop in onze Natuurpunt Winkel vanaf 25/06. www.natuurpunt.be/winkel

Dagpauwoog © Vilda/Jeroen Mentens

Tel mee en win een van de vele vlinderprijzen. De brochure met de meest voorkomende vlinders kan je verkrijgen vanaf 8 juli in een van de bezoekerscentra van Natuurpunt. www.vlindermee.be

Natuur in eeuwenoud **BOEREN LANDSCHAP**

© Korneel Detaillieur

Ons typische Vlaamse landschap is de laatste jaren sterk veranderd. Door de intensivering van de landbouw en een gebrek aan landschapszorg zijn veel grachten gedempt, hagen gesneuveld en wallen gesloopt. De veldleeuwerik, eens het symbool van het platteland vindt er vandaag geen plaats meer. Is ons platteland enkel een voedselabriek of is het ook een plek waar het aangenaam leven is?

Tekst: Annelore Nys

An de voet van de Kesterheide in Gooik staat midden in het landschap De Paddenbroek. Op de glooiende heuvels achter de boerderij strekt zich een grote wilde tuin uit die overloopt in een appelboomgaard, afgeschermd door een haag van meidoornen. In dit eeuwenoude landschap komen natuur en landbouw samen.

“Het Pajottenland is één van de mooiste traditioneel agrarische landschappen in Vlaanderen”, zegt Bart Van Camp, landschapsexpert bij Natuurpunt Pajottenland. Dit is een puur landbouwlandschap. Grote lappen natuur zijn er niet in de streek. En toch heb je meteen een top natuurervaring. Wie hier komt wandelen of fietsen zal zeker geelgorzen horen zingen. En verstopt in het struikgewas of in de bosranden zitten ook andere bedreigde soorten als de eikelmuis en de sleedoornpage.

KLEINSCHALIG LANDSCHAP

Het Pajotse boerenland is opgedeeld in kleine percelen, vaak niet groter dan een uit de kluiten gewassen tuin van nog geen hectare. De percelen worden onderbroken door een lint van meidoornhagen, knotwilgen en bloemenstroken. Holle wegen, oude doorsteekjes en de oude trambedding tekenen het landschap. “De manier waarop de percelen opgedeeld zijn bepaald heel de identiteit van de regio. Dit landschap en al zijn natuurpracht is er maar dankzij de boeren”, zegt Bart.

Toch zijn juist schaalvergroting en rationalisering van de landbouwbedrijven de grootste bedreiging voor het landschap en de natuur in het Pajottenland. De streek is dankzij zijn leem-bodem enorm vruchtbaar en behoort tot de beste landbouwgrond in West-Europa. En dan zijn hagen al gauw een doorn in het oog. Boeren moeten

“Een nieuwe plattelandsplan biedt een unieke kans om landbouwers in te schakelen als beheerders van het landschap”

slalommen om het veld gemaaid te krijgen en zo’n dikke haag betekent meteen ook minder productie.

De laatste 100 jaar sneuvelde in Gooik alleen al 85% van alle hagen (in totaal meer dan 200 km haag).

Natuurpunt voert al lange tijd actie om dit landschap intact te houden. “Het is een moeilijke strijd, maar we mogen best trots zijn op ons Pajottenland”, zegt Alwin Loexck, voorzitter van Natuur-

punt Pajottenland. Natuur en landbouw hoeven niet elkaars tegenpolen te zijn. Dit is een erg intensief bewerkt landschap en toch is er ruimte voor natuur. “Waar elders in Vlaanderen de kievitenpopulaties in vrije val zijn, vind je in Gooik de nesten nog op de naakte akkers. Dat heeft alles te maken met het kleinschalig karakter van dit landschap”, zegt Alwin trots.

BRABANTSE HAGEN

Haal die hagen, houtkanten en perceelsranden weg en je krijgt een heel ander landschap. Die linten zijn tegelijkertijd de ontstaans- en bestaansreden van natuur in een intensief landbouwgebied. En zijn van onschatbare waarde als broed- en schuilplaats voor soorten als geelgors, patrijs en steenuil.

Ze dragen ook een eeuwenlange geschiedenis met zich mee. “Sommige hagen staan hier al van in de tijd van de Romeinen. De Brabantse hagen zijn zelfs een beetje legendarisch. Doordat ze zo dicht in elkaar gevlochten zijn vormden ze een muur waar de strijdtroepen van Julius Caesar amper doorkonden. Een landschap als dit, is erfgoed”, vindt Bart.

NIEUW PLATTELANDSBELEIDSPAN

Het Pajottenland is een parel waar verschillende functies samenkomen. Dit landschap is zoveel meer dan een fabriek voor voedsel. Landbouwers kunnen hier nog boeren, een wandelknooppunten-netwerk brengt wandelaars langs meer dan 300 km trage wegen en in de vele hoekjes en kantjes zit het vol leven. “Dit landschap is de lijm die iedereen bindt, landbouwers, natuurbeschermers, jagers en wandelaars”, stelt Alwin.

Op dit moment werkt minister-president Kris Peeters aan een nieuw plan voor het

“Hagen zijn van onschatbare waarde als broed- en schuilplaats voor de geelgors”

Vlaamse platteland. Vandaag steunt Vlaanderen vooral de intensieve veehouderij. Maar zijn die middelen goed besteed? Vlaanderen kan met de varkens, koeien en kippen die we rijk zijn voor elke Vlaming elke dag 750 gram vlees op ons bord toveren. Om al die dieren te voeden moeten grote vrachten soja en graan aangevoerd worden en de energiekosten lopen torenhoog op. Het vlees verdwijnt grotendeels naar het buitenland, maar wij blijven zitten met de milieuvervuiling. De veeteelt is verantwoordelijk voor 11% van de broeikasgasemissies en de kwaliteit van onze waterlopen behoort tot de slechtste van Europa doordat er te veel bemest wordt. Is dit de landbouw die we willen hebben in Vlaanderen?

Een nieuw plattelandsplan moet een duidelijke visie hebben op welke landbouw we willen ondersteunen. Het biedt een unieke kans om landbouwers in te schakelen als goede beheerders van het landschap. In ruil voor steun kunnen landbouwers meewerken aan het inperken van wateroverlast of zorgen voor natuurherstel.

SMAAKVOL PLATTELAND

Ook inspelen op de hang naar authenticiteit en unieke (smaak) belevingen biedt kansen. Plattelandstoerisme wordt steeds belangrijker. Fietzers en wande-

laars bezoeken het platteland om even de drukte van de stad te ontvluchten en te genieten van het landschap en de natuur.

Hoevewinkels, bed & breakfasts en zelfplukboerderijen rijzen als paddenstoelen uit de grond. “Een paar jaar geleden verenigde een aantal lokale landbouwers zich in de coöperatie *Lekkers uit het Pajottenland*. Mensen uit de streek kunnen in één van de verdeelpunten een pakket met groenten en fruit, kaas, kruiden, vlees en zelfs bier ophalen. Alle producten zijn vers, lokaal en met respect voor natuur en milieu gekweekt”, zegt Alwin. Boeren krijgen een betere prijs voor hun producten en consumenten weten wat ze eten.

BREDERE ROL VOOR LANDBOUW

Verbreiding van de landbouw is een goede zaak voor de Vlaamse boer. Het is onmogelijk om te concurreren met de anonieme wereldmarkt, die strijd zullen we verliezen. En het zullen de landbouwers zijn die het hardst getroffen worden. Een boer die zijn taken verbreedt, houdt er niet enkel een mooie cent aan over, hij levert ook een belangrijke bijdrage aan een kwaliteitsvol platteland waar het aangenaam wonen en vertoeven is.

Van op de Kesterheide kijken we uit over het landschap. Een veldleeuwerik klimt de hoogte in, bijna is hij niet meer zichtbaar, maar zijn zang hoor je mijlenver en dan duikt hij uitbundig zingend naar beneden het veld in. Appelboomgaarden worden afgewisseld met grasland en aardappelen. Tussen de percelen een zoom van perceelsranden en snippers hagen, hier en daar een rij knotwilgen en een eenzame kranige eik. Ondanks dat veel hagen en bomen het veld moesten ruimen, is dit een prachtig beeld dat we moeten beschermen.

Soetkin in domein Paddenbroek

Op de vooravond van het Natuurpunt Feest, is Soetkin hoofdgast op het Folkfestival. We ontmoeten haar alvast hier in domein Paddenbroek in Gooik. "Ik ben graag buiten, je komt me dus vaak tegen op de Kesterheide of op het domein Paddenbroek. Iemand zei me onlangs dat ik een echte natuurliefhebber ben, maar zelf zie ik dat zo niet. Iedereen zou dat moeten zijn, van nature. Want zonder de natuur rondom ons is alles gedaan.

Ik leerde de plaatselijke afdeling van Natuurpunt kennen via de Transitiebeweging in het domein Paddenbroek. Die beweging wil lokaal en biologisch voedsel promoten.

Een mooi initiatief. Toen Natuurpunt me vroeg mee te werken aan het Folkfestival zei ik meteen ja. Natuur speelt een grote rol in mijn leven en mijn muziek en ik ben blij dat ik dat kan delen hier in Paddenbroek."

FOLKFESTIVAL 14-09 | NATUURPUNT FEEST 15-09 www.natuurpunt.be/feest

DE LAPPERRE FOUNDATION
BESCHERMT DE MOOISTE GELUIDEN
ZODAT U ZE KAN BLIJVEN HOREN

DE LAPPERRE FOUNDATION DONEERT VOOR ELKE HOORTEST
1M² LEEFGEBIED AAN DE NACHTEGAAL

MAAK EEN AFSPRAAK VOOR EEN GRATIS HOORTEST OP **0800 17 766**

CACTUS FESTIVAL

BRUGGE

12 • 13 • 14
JULI 2013

MINNEWATERPARK

DEUS^b

BONNIE
RAITT^{us}

SX^b

BEACH
HOUSE^{us}

THURSTON
MOORE
& CHELSEA LIGHT MOVING^{us}

ISBELLS^b

OZARK
HENRY^b

PINBACK^{us}

BLAUDZUN^{nl}

CALEXICO^{us}

BALTHAZAR^b

GHOSTPOET^{uk}

HOOVERPHONIC
WITH ORCHESTRA^b

THE TALLEST
MAN ON
EARTH^{se}

PORTICO
QUARTET^{uk}

MICHAEL
KIWANUKA^{uk}

THE
RAVEONETTES^{dk}

TERAKAFT^{mal}

+ DAAN^b

www.cactusfestival.be

met
GRATIS
wandelen
kaart

naar **BUITEN**

Heiberg | Snekensvijver

Klein warkruid © Vilda/Yves Adams

Bruine eikepage © Vilda/Jeroen Mentens

Op wereldreis in de Kempen

Vogelspinnen, roodgeblakerde zandvlaktes, Scandinavische meertjes, tjirpende sprinkhanen - het lijkt wel een wereldreis tijdens de zomerwandeling in Heiberg en Snekensvijver.

Tekst: Joris Gansemans

Aan de Snekensvijver is het voor Natuurpunt zestig jaar geleden allemaal begonnen. In 1953 kocht de Belgische Vogelreservaten, één van de voorlopers van Natuurpunt, als eerste privéorganisatie in Vlaanderen een natuurgebied. Aanlei-

ding was een dreigende verkaveling van het gebied. De vijver was toen een eldorado voor kokmeeuwen, met in 1975 meer dan 10.000 broedparen. Die vonden volop voedsel op de stortplaatsen in de buurt en vormden de grootste kolonie in West-Europa.

'Welkom Wandelaars' staat er op het bordje aan het startpunt. Dat klinkt veelbelovend. Wanneer we onze tocht aanvatten, zit er een boomleeuwerik in de top van een boom luid te zingen. Alsof hij de welkomstboodschap wil herhalen. "In 2011 zijn we hier gestart met natuurherstelwerken van het

^^ Gewone mijns spin © Paul & Marianne Wouters-Horemans

^ Struikheide © An De Wilde

Bloeiende kleine veenbes © Vilda/Lars Soerink

LIFE-project Kleine Netevallei, gesteund door de Europese Unie”, vertelt Herman Puls van Natuurpunt Nete & Aa. “De terugkeer van de boomleeuwerik is al een eerste resultaat.”

DE VLAAMSE TARANTULA

Hou tijdens de wandeling je ogen gericht op de randen van de paden. Je krijgt misschien de gewone mijns spin te zien, onze eigen vogelspin. Al hoeft je geen schrik te hebben van het beestje. Ze is met haar 1 à 1,5 cm lengte flink kleiner dan haar bekende verwanten uit het Amazonewoud. Maar spectaculair is ze wel. Ze weeft een buisvormig web, met een ondergronds en een bovengronds deel. Daar binnenin zit ze te wachten op haar prooi. Loopt die op de buitenkant

van het web, dan haast ze zich er naartoe, plant er haar krachtige gifkaken in en sleurt de prooi naar binnen, dwars door het web. Niet toevallig is ze verkozen tot Spin van het Jaar 2013.

EEN GEEL, GROEN EN ROOD LAPPENDEKEN

We houden even halt aan een bankje met uitzicht op een recent open gemaakt stuk heide. “Kijk naar de witte tapijten tussen de heidestruikjes”, zegt Herman. “Rendiermos.” Het lijkt wel een stukje Lapland. Lage struikjes stekelbrem en kruipbrem kleuren de bodem geel. Wat later in de zomer zal het warkruid (of duivelsnaaigaren) opduiken en rode vlekken vormen op de heide. Warkruid is een parasitaire plant die je herkent aan

de rode woekerende stengeltjes. Via boorwortels steelt hij voedingsstoffen bij de heideplanten.

WEST-SIBERIË IN HET LAVENDELVEN

Wat later lopen we langs het Lavendelven. Plantenliefhebbers vallen hier van de ene verbazing in de andere. Kleine veenbes! Eenarig wollegras! Ronde zonnedauw! Loos blaasjeskruid! Het Lavendelven is een uniek stukje hoogveen in Vlaanderen – erg zeldzaam en bedreigd. Hoogveen is een typische vegetatie voor een vochtig en wat kouder klimaat. De grootste oppervlakte vind je in Westelijk Siberië. Al is die vegetatie bij ons het meest bekend van de Hoge Venen in Wallonië. Even verder krijgen

we nog meer buitenlandgevoel geserveerd. In de vogelhut van het Agentschap voor Natuur en Bos bij het Zwart Water is het alsof je uitkijkt over een Scandinavisch meertje. Onderweg merk je dat er naarstig gewerkt wordt aan de ontwikkeling van de natuur. Er wordt gekapt, geplagd, gezaagd. “Zo zorgen we voor een afwisselend landschap met prachtige vergezichten, heidevlaktes, bomen, vennetjes, heuvels en stukken bos”, zegt Wout Opdekamp die de werken voor het LIFE-project coördineert. “De heide herbergt heel wat zeldzame soorten. Zonder ingrijpen van de mens zouden ze hier allemaal verdwijnen. Bovendien heeft de heide het uitzicht van de streek lange tijd helemaal bepaald. Dat oorspronkelijk karakter willen we hier restaureren.”

ROODGEBRANDE GROND

Plots staan we op een open vlakte, waarvan de ondergrond bestaat uit rood zand. Dat is iets wat je verwacht in landen waar de zon genadeloos brandt, zoals Spanje, Australië of zuidelijk Afrika. Maar blijkbaar ook in de Kempen. De grond is rood van de ijzerzandsteen die er voorkomt. Langs de vlakte staan nog heel wat jonge eikjes. “Die vormen het ideale voedsel voor de bruine eikenpage”, zegt Wout. Die vlinder is in zowat heel Vlaanderen uitgestorven. Enkel op een paar plaatsen in de Kempen doet hij het nog goed.

DE GROOTSTE KOLONIE KOKMEEUWEN VAN WEST-EUROPA

Wanneer we een drukke baan oversteken, belanden we aan de Snepkensvijver, in 1963 opgekocht om een kolonie kokmeeuwen te beschermen. Intussen zijn de kokmeeuwen al lang vertrokken. Ze verdwenen samen met de stortplaatsen. Maar de Snepkensvijver vormt nu wel het hart van wat op termijn een uitgestrekt heidelandschap gaat worden. “Beeld je eens in: een uitzicht van die heuveltop over Snepkensvijver tot aan de Kleine Nete”, zegt Herman Puls. “Dat zal prachtig zijn.”

Ontdek de wereld in de Kempen Natuursafari Heiberg-Snepkensvijver

Ga je mee op natuursafari op de Heiberg? Trek je stapschoenen aan, neem je vergrootglas mee en verken de zandbergen, bossen en heide. Kies voor de groene wandeling (3,5 km) op de juniorwandelkaart.

www.natuurpunt.be/kids

Ontdek de wereldin de Kempen

Gecharmeerd door de authentieke Kempen? De streek heeft genoeg te bieden voor een weekend in de natuur.

De Casteleer is een goede uitvalsbasis. De eigenaars verwelkomen je in hun charmante en eigentijdse bed and breakfast in het centrum van Kasterlee, in het hartje van de Antwerpse Kempen.

Je verblijft op wandelafstand van wandel, fiets- en ruiterroutes en talrijke cafés en restaurants. Je geniet van een luxueuze kamer met alle hedendaags comfort. Ontbijten, genieten van een heerlijk driegangenmenu, BBQ of steengrill, een lekker glas wijn of een streekbier kan in de gezellige bar met zicht op de prachtige tuin en paardenwei. Geniet van de charme en de intimiteit van een bed and breakfast en het comfort van een luxe hotel.

Meer info en reservaties: www.decasteleer.be
De Casteleer, Pastoorijstraat 38, 2460 Kasterlee

WIN!

Win een overnachting voor 2 personen met ontbijt in De Casteleer.

Geef antwoord op de vraag “**Welke tarantula houdt zich schuil in de Snepkensvijver**” en wie weet vertoef jij binnenkort in de Kempen.
www.natuurpunt.be/win

Niet gewonnen?

Leden van Natuurpunt krijgen bij De Casteleer 5% korting.

KLEINE VERREKIJKER. GROTE PRESTATIE

DE NIEUWE CL COMPANION 30. STEEDS VOOR HET GRIJPEN

Onvergetelijke zaken gebeuren vaak onverhoopt. De natuur heeft haar eigen dynamiek, zeldzame ontmoetingen verlopen dan ook vaak ongepland. Om deze ogenblikken tot kennis om te vormen, is een verrekijker noodzakelijk. Hij is niet alleen deel van uw uitrusting, hij wordt ook uw vaste begeleider. De CL companion is steeds bij de hand.

ALTIJD

de compacte constructie, het lage gewicht en de eenvoudige bediening maken de kijker gebruiksvriendelijk voor iedereen

GOED ZIEN

de hoogwaardige, legendarische kwaliteit van SWAROVSKI OPTIK zorgt voor een onvergetelijke kijkervaring

ER GOED UITZIEN

de kijker ligt comfortabel in de hand dankzij een ergonomisch uniek productdesign

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI OPTIK BENELUX
Tel. 02/556 01 60, Fax 02/556 01 69
info@swarovskioptik.be
facebook.com/swarovskioptik

SWAROVSKI
OPTIK

Fietsen in het Groen

Spring op je stalen ros, zet je hond in het stuurmandje, je dochter in het fietstoeltje of je oma op de elektrische fiets. En trap je een weg door de Westhoek of heel verrassend het Grote Netewoud. Elke tocht start aan een bezoekerscentrum.

Antwerpen

1 Grote Netewoud

Baan je een weg langs de rivieren en maak kennis met het avontuurlijke broekbos dat Natuurpunt hier ontwikkelt. *Start: Bezoekerscentrum Grote NeteWoud in Meerhout*

2 Taxandria

Ah de Kempen! Heide en vennen troef in topgebieden Landschap De Liereman en Turnhouts Vennengebied. *Start: Bezoekerscentrum Landschap De Liereman in Oud-Turnhout*

3 Beneden-Dijlevallei

Ontdek al fietsend langs de traag meanderende Dijle de sporen die de rivier in het Mechelse landschap achterliet. *Start: Bezoekerscentrum Mechels Rivierengebied in Mechelen*

Limburg

4 De Wijers

Rijd met je fiets langs meer dan 1000 vijvers, samen goed voor zo'n 700 ha water en riet. *Start: Bezoekerscentrum Kiewit in Hasselt*

5 Rivierpark Maasvallei

De Maas boetseerde een indrukwekkend landschap. Ontdek hier de nieuwe natuur in Bichterweerd en de Maasdorpen langs de grens. *Start: Maascentrum De Wissen, Maaspark in Dilsen-Stokkem*

Oost-Vlaanderen

6 Leievallei

Tussen Deinze en Gent meandert de Leie al honderden jaren. Goed voor uren fietsplezier! *Start: Bezoekerscentrum De Bougoyen in Gent*

7 Meetjesland

Ooit was het Drongengoed en Maldegemveld een gevaarlijk woud vol struikrovers en wilde beesten. Geniet er nu al fietsend van de kracht van de natuur. *Start: Drongengoedhoeve Landschapsinfocentrum Meetjesland in Knesselare*

Vlaams-Brabant

8 Averbode Bos & Heide

Ontdek de boeiende geschiedenis en het landschap in een van de grootste groen-gebieden van Vlaanderen via een prinsheerlijk fietsboekje. *Start: Bezoekerscentrum Ernest Claes in Scherpenheuvel-Zichem*

West-Vlaanderen

9 Westhoek

Trap van de Blankaart in de IJzervallei naar de IJzermunding. De zeehond is intussen terug, maar op de otter is het nog even wachten. *Start: Vlaams Bezoekerscentrum De Otter in Diksmuide*

10 Oostkustpolder

Tussen Brugge, Oostende en Knokke fiets je door een vogelparadijs; een weids gebied van kreken, graslanden en rietkragen! *Start: Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder in Blankenberge*

Meer info over
de gebieden op
[www.natuurpunt.
be/actief](http://www.natuurpunt.be/actief)

Neem de elektrische fiets of wagen op weg naar onze natuurgebieden. Vanaf deze zomer vind je aan het bezoekerscentrum van de Uitkerkse Polder een fietsoplaadpunt op zonne-energie van EV-Point.

De ingekorven VLEERMUIS

Nuttige vlieger met hoge eisen

Dieren krijgen soms rare namen, zo ook de ingekorven vleermuis. Met een korf heeft de vleermuis niets van doen. Wel met de verleden tijd van het werkwoord kerven. Wie het diertje van zeer dichtbij bekijkt, merkt dat de buitenzijde van het oor een opvallende bocht heeft, alsof iemand het oor een stukje ingekerfd heeft. Maar dankzij de enorm dichte vacht met driekleurige haren heeft het beestje een aparte look.

Tekst: Wout Willems

De ingekorven vleermuis is vrij onbekend. Niet verwonderlijk, want het diertje komt héél wat minder voor dan bijvoorbeeld de dwergvleermuis. Die laatste is een gemakkelijke klant, waarvoor huisje-tuintje-boompje het paradijs is. Daarmee vergeleken is de ingekorven vleermuis een lastige vlieger. Die wil een exclusieve, ruime en rustige kerk- of kasteelzolder. Weg van verlichting en met veel groen in de buurt. Zo kieskeurig zijn maakt natuurlijk dat je al heel wat minder woonplaatsen ter beschikking hebt.

Voor haar winterverblijfplaats stelt de vleermuis nog hogere eisen. Daarvoor verkiest ze een grotachtige plaats. Echte grotten hebben we in Vlaanderen niet, maar de alternatieven zitten vaak tjokvol vleermuizen: bunkers, (ijs)kelders, forten en mergelgroeven. De beestjes kruipen dan over het algemeen weg in voegen, barsten

en spleten. Maar ook hier toont de ingekorven vleermuis zich een buitenbeentje. Zij hangt zich pal in het midden van de zoldering. Roerloos, en vaak middenin een groepje soortgenoten. Het moet er dan warm zijn, erg vochtig en er mag absoluut geen tocht zijn. Bovendien verdragen ze geen menselijke verstoring. Een ingekorven vleermuis heeft net voldoende vetvoorraad om de winter door te komen, extra ontwaken is daarom vaak

dodelijk. Met zo'n extreme vereisten is het duidelijk dat alleen zwaar gebufferde plaatsen met ver doorlopende gangen voldoen. Zo'n plaatsjes vinden we enkel in de beste forten en mergelgroeven.

Een rondvliegende ingekorven vleermuis is ongelooflijk behendig. Ze jaagt in bossen, vliegt tussen de takken door en plukt daar spinnen uit hun web. Een kunstje! Andere favoriete jachtplaatsen zijn kleinschalige

Broertje

De ingekorven vleermuis heeft een kleiner broertje, dat heel wat minder kieskeurig is: de gewone dwergvleermuis. De kleine vleermuis voelt zich prima thuis in de omgeving van mensen.

Tussen dakpannen, in een roluijkast of in een spouwmuur voelt ze zich jaarrond gezellig thuis. Ze doet daar geen kwaad en de huiseigenaars hebben meestal geen weet van hun gevleugelde medebewoner.

Als dank voor hun verblijf eten dwergvleermuizen 's nachts duizenden muggen en zorgen ze zo voor onze ongestoorde nachtrust. Huizen met tuinen zijn er in Vlaanderen volop, wat maakt dat onze dwergvleermuis zowat de enige vleermuisensoort is die zich momenteel geen zorgen hoeft te maken om haar voortbestaan.

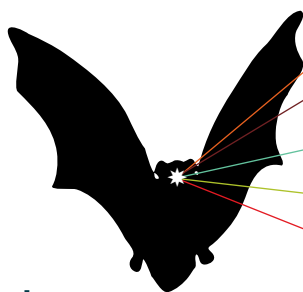

4

Het aantal kolonies van de ingekorven vleermuis in Vlaanderen is erg klein. De laatste 15 jaar verdwenen er 4 van de 9 bekende kolonies, en werd slecht één nieuwe kolonieplaats, met slechts een paar dieren, in gebruik genomen. Zo weinig kolonies brengt het overleven van de soort in gevaar. Verstoring of onvoorziene gebeurtenissen kunnen immers een groot deel van de Vlaamse populatie in één keer wegvagen.

868

Is het aantal overwinterende ingekorven vleermuizen in Vlaanderen (2013). Vanwege zijn opvallende hangwijze en hoge klimaatseisen is de kans op nog onbekende winterverblijven klein. De plekjes waar ze zitten beschermen dus!

- Vliegen (70%)
- Spinnen (20%)
- Vlinders (4%)
- Andere tweevleugeligen (5%)
- Gaasvliegen (1%)

Wat eet een ingekorven vleermuis?

graslanden, afgeboord met heggen en bomenrijen. Het diertje is ook graag gezien bij landbouwers. Een veestal is het aards paradijs: een heerlijk warm plekje waar de vleermuis de ene na de andere stalvlieg van de zoldering plukt. Honderden vliegen per nacht: geen vliegenvanger kan er tegenop. En minder vliegen betekent minder stress voor de koeien, en dus meer en betere melk... enkel in ruil voor duisternis en een open staldeur!

Ondanks zijn nut is de ingekorven vleermuis niet zo algemeen. De beste kerkzolders, de grootste winterverblijven en een voortdurend krimpand jachtgebied maken van de eens heel algemene soort een rariteit. Dat vleermuizen maar één jong per jaar krijgen speelt nu ook niet bepaald in het voordeel om populatieschokken op te vangen.

Ontdek de Meesters van de Nacht

Wil je zelf vleermuizen in levende lijve aan het werk zien? Benieuwd wat er op hun menu staat of hoe je zelf vleermuizen kan beschermen? Trek dan op 23 en 24 augustus naar de Nacht van de Vleermuis in je buurt. Tijdens een nachtelijke zoektocht krijg je een unieke kijk in de fascinerende wereld van onze luchtacrobaten. Kinderen zijn meer dan welkom op de Nacht van de Vleermuis!

Tip: Hang de poster van de Nacht van de Vleermuis die je bij dit tijdschrift vindt aan je raam aan de straatkant. Nieuwsgierige vleermuizen verzekerd!

www.nachtvandeuleermuis.be

Groot lawaai

Een tuinfeest met krekels op de achtergrond. Dát is zomer! Wist je dat het de grootste sprinkhaan van het land is die dat zomerse geluid veroorzaakt? De grote groene sabelsprinkhaan wordt 8 cm groot en veroorzaakt een schel ratelend geluid dat hij minutenlang kan aanhouden door met zijn vleugels over elkaar te wrijven. Op warme dagen hoor je hem tot na middernacht.

Foto © Vilda/Yves Adams

Na de winterslaap komt het zomerslaapje

Winterslaap is een bekend fenomeen in de dierenwereld, maar wist je dat sommige beestjes ook een zomerslaap houden? Voor mensen is de zomer leuk, maar sommige dieren houden niet van droogte en warmte. Zo kunnen slakken niet om met hitte en verdorde blaadjes. Zij trekken zich terug in hun huisje en schermen zich via een vliesje volledig af. Ook regenwormen houden een zomerslaap, in een uitgedroogde bodem. En van sommige nachtvlinders, zoals de piramidevlinder, is geweten dat ze, nadat ze in juli uit de pop gekropen zijn, bij droogte eerst weer een tijdje gaan rusten. Ze kruipen dan bij elkaar in elkaar op donkere plekjes en worden weer actief als het weer wat gunstiger wordt.

Slakken kunnen niet om met hitte en verdorde blaadjes en trekken zich terug in hun huisje

3 vragen aan de redactie

1 Ik heb last van een steenmarter op zolder. Hoe krijg ik die weg?

Steenmarter
Foto © Vilda/
Rollin Verlinde

ANTWOORD: Om zeker te zijn dat het een steenmarter is, controleer je best de uitwerpselen. Bij de steenmarter zijn die 1,5 cm breed en 5 tot 10 cm lang en liggen ze verzameld in hoopjes. Volg dan 2 stappen om het dier uit je huis te verdrijven. Eerst zorg je voor vreemde geuren op zolder (door bijvoorbeeld deo te spuiten) en nieuwe geluiden (laat een radio spelen). Wanneer je na enkele dagen geen nieuwe sporen vindt van de steenmarter, maak je alle toegangen in je huis die groter zijn dan 5 cm dicht. Meer oplossingen voor hinder: zoogdierenwerkgroep.be

Libellen eten muggen

Libellen zijn kleurrijke en sierlijke diertjes. Maar toch vinden veel mensen hen een beetje akelig. Door hun grote facetogen zien ze er van dichtbij griezelig uit, en heel vaak wordt gedacht dat ze kunnen steken.

Omdat ze snel beschadigd geraken, vang je libellen best nooit met de blote hand

Gelukkig is dat maar een fabeltje. Libellen hebben geen angel en met hun bijtkaken kunnen ze enkel prooien vangen. Ze voeden zich vooral met vliegen, muggen, kleine spinnetjes en andere ongewervelden, wat hen dus tot bijzonder nuttige beestjes maakt. Libellen zijn bovendien ook tere, kwetsbare insecten. Omdat ze snel beschadigd geraken, vang je ze dus best nooit met de blote hand. Doe libellen nooit kwaad, want ze zijn wettelijk beschermd in Vlaanderen.

Trekvogels vertrekken al in juni

In de herfst is het aantal trekvogels op weg naar het warme zuiden spectaculair, maar eigenlijk start dat fenomeen al in juni en juli. Steltlopers uit het Hoge Noorden en enkele zangvogels beginnen dan aan hun tocht. Zij vliegen vooral 's nachts waardoor hun trek niet opvalt. De eerste witgatjes uit Scandinavië passeren al eind juni en zangvogels zoals de bosrietzanger verlaten in juni hun broedgebied. Ook de koekoek heeft hier, na het leggen van haar ei in andermans nest, niet veel meer te zoeken en begint in juni te zwerven. De jongen blijven het langst: die vertrekken wanneer ze goed zijn aangesterkt. Bij de steltlopers vertrekt het vrouwtje al na de eileg en blijven de mannetjes voor de jongen zorgen.

De eerste witgatjes uit Scandinavië passeren al eind juni

2 Ik zag een kolibrie in mijn tuin! Kan dat wel?

ANTWOORD: 's Zomers vliegen er in ons land kolibrieachtige beestjes rond. Geen echte kolibries, want die zie je alleen in Amerika. Wel kolibrievlinders: even groot en met een lange tong die ze uitsteken alsof het een snavel is. Je herkent hen aan de oranje achtervleugels. De kolibrievlinder is een dagactieve nachtvlinder die vaak bij bloemen stil hangt waar hij nectar haalt. Het is een soort die elk jaar vanuit het zuiden Vlaanderen binnenvliegt: het ene jaar zijn er veel, het andere bijna geen.

3 Bestaat er een goed bloemenmengsel voor bijen?

ANTWOORD: Het gaat niet goed met de bijen. Bijenkasten staan leeg en honingbijen en de wilde bijen zijn bedreigd. Dat is slecht nieuws want bijen zijn de belangrijkste bestuivers van wilde planten en land- en tuinbouwgewassen. Om het uitsterven te voorkomen zet Natuurpunt samen met haar partners in op producten en activiteiten. Samen met Vivara ontwikkelden we een bloemenmengsel voor bijen met inheemse planten. Het bevat veel variatie in bloeiperiode wat voor een optimaal voedselaanbod zorgt.

Doe mee aan het Belgische record zandkastelen bouwen

Kom op 30 juni naar Natuurpunt aan Zee en doe mee aan het Belgisch record zandkastelen bouwen. Er valt van alles te beleven: bezoek een echte vissersboot of leer meer over natuur aan zee tijdens een van de vele leuke workshops. Om 14u geven we het startschot voor de recordpoging en bouwen we duizend zandkastelen! De eerste 100 kindjes die zich aanmelden voor de recordpoging, krijgen van Froggy een leuke emmerset cadeau.

www.natuurpunt.be/zomer

Voorzichtig vlinders vangen

Met dit opblaasbare vlindernet kan je voorzichtig vlinders en andere gevleugelde bestjes vangen en van dichtbij bestuderen. Diameter 30 cm, fijnmazige witte stof, inclusief stok van 50 cm.

Verkrijgbaar in de Natuurpunt Winkel, ledenprijs € 33,30

www.natuurpunt.be/winkel

Knutselen met de natuur

In de zomer hebben we wat meer tijd om te knutselen. En als je daarvoor ook nog eens de natuur in moet trekken, is dubbele pret gegarandeerd!

In dit boekje vind je ideetjes om in alle seizoenen met bijzondere materialen te knutselen. Volg de kalender en maak schattige schaapjes in de lente of griezelige natuurheksen in de herfst. Of zomerse zeilbootjes en winterse kerstbomen.

Superleuke knutsels uit de natuur (+6)

Verkrijgbaar in de Natuurpunt Winkel, ledenprijs € 9,90

www.natuurpunt.be/winkel

2 kidsvragen aan de redactie

1 Hoe zet ik een vlinder buiten?

ANTWOORD: Je hebt vast al eens meegemaakt dat er een vlinder naar binnen fladderde die daarna moeilijk de uitgang weer kon vinden. De vleugels van een vlinder zijn met kleine schubjes bezet en zijn heel erg kwetsbaar. Je raakt ze dus best niet aan! Toch kan je de vlinder helpen. Neem een glas of een doorschijnend potje en zet dit over de vlinder wanneer hij tegen de muur of het raam zit. Schuif er voorzichtig een stevig papiertje onder en laat de vlinder buiten weer vrij.

2 Ik ontdekte een stinkende vlinder. Kan dat?

ANTWOORD: Ja, dat kan! Het klinkt misschien vreemd, maar ook vlinders maken gebruik van geuren. Wanneer mannetjes vrouwtjes proberen te verleiden, verspreiden ze een speciale geur via de geurschubben op hun vleugels. De vrouwtjes van het bruin zandoogje zijn verzot op de geur van hun mannetjes, maar voor mensen ruikt het naar de vieze sokken of een oude sigarenkist. Gelukkig is die geur zo zwak dat we hem niet ruiken als we aan het wandelen zijn.

Home made vlierbloesemsiroop

1,5 liter water • 25 mooie vlierbloesemschermen
3 biocitroenen in schijfjes • 1 kg suiker
100 g citroenzuur (bij apotheker)

Pluk 25 vlierbloesemschermen, maar spoel ze niet af want dan verliezen ze hun aroma. De bloesems moeten nog mooi bloeien en al open staan. Leg de schermen met de andere ingrediënten in een kom en laat 36 uur trekken. Roer af en toe. Giet dan de siroop door een neteldoek en laat alles uitlekken.

De siroop is nu klaar, drinken maar!

Laat de natuur in je los

JNM gaat van start!

JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu) is een jeugdbeweging voor en door jongeren tussen 7 en 26 jaar die zich inzetten voor de natuur en het milieu. Samen gaan ze op pad, bekijken en bewonderen ze de na-

tuur, helpen ze de natuur een handje of voeren ze actie voor een beter milieu. Bij JNM kan je dolgekke dingen beleven met leeftijds-genoten, op avontuur gaan, bosbessen smullen tot je tong er paars van ziet, zingen en kelen bij het kampvuur, feesten, zwemmen in een vijver, rollen van een helling, groeien in onze idealen. JNM heeft 50 afdelingen verspreid over heel Vlaanderen en telt bijna 3000 leden. Tijdens het weekend van 28-29 september vliegen we er in tijdens de startdagen. Kom piepen op zaterdag of zondag in de afdeling bij jou in de buurt!

www.jnm.be/startdagen

Hoe doe ik dit?

Los je muggenplaag op!

Tegen alle verwachtingen in zijn vleermuizen zeer nuttige diertjes. Ze vangen per nacht hun eigen gewicht aan insecten; zo'n 3000 beestjes waaronder een hele hoop muggen. Heb je last van muggen, dan moet je zeker vleermuizen naar je tuin lokken.

Vleermuizen hebben ook nood aan slaapplaatsen. Bouw daarom een vleermuizenkast met het bouwplan van op www.natuurpunt.be/nestkast. Te weinig tijd? Koop je kast bij de Natuurpunt Winkel.

Win!

Het is zomer! Languit liggen in het gras, staren naar de wolken, genieten van de zon, vogels die voorbij komen... Vogels?

Heb je die goed kunnen zien? Nee, neem dan je Haba verrekijker erbij.

Antwoord op de vraag **"Wat eet een libel"** en wie weet win jij een van de 5 verrekijkers. www.natuurpunt.be/win

Niet gewonnen? Niet getreurd! Bij AS Adventure vind je die leuke verrekijker en als lid van Natuurpunt krijg je er 5% korting.

Bevers in Leuven

Wilde dieren in de stad, het fascineert mij. Laat maar komen denk ik dan, vossen in het park of bevers in de stadsrivieren. Eerst was er de beverinvasie van Wallonië. In 2000 zaten ze ineens aan deze kant van de taalgrens in de Dijlevallei. Na de aanvankelijke hetze rond het al dan niet wettelijke van die introducties, wordt daar nu al wat vager over gedaan. Het moet gezegd: de bevers hebben een zetje gekregen, maar ze doen zelf ook hun best. Tegenwoordig verschijnen ze zowat overal.

Vorige zomer werd er een bever gespot in Leuven. Enige twijfel of het dier op de foto in de krant nu een bever was of niet, bleek ongegrond. Niet zo verwonderlijk. Er moeten al eerder bevers door Leuven gepasseerd zijn. In Mechelen werd tien jaar geleden al een eerste bever gespot, in het natuurgebied Mechels Broek. Om

© Korneel Detailleur

Natuur in de stad: een contradictie? Niets is minder waar. Je vindt er gewone natuur op ongewone plaatsen. Er komen planten en dieren voor die vaak alleen in het warmere microklimaat van de stad kunnen overleven. Ga met open blik in de stad op zoek naar natuur en laat je verrassen. **Eén zo'n verrassing is de bever die in Leuven op stap ging...**

daar te geraken, moet die bever vanuit hun Vlaamse bruggenhoofd de Doodse Bemde (bezuiden Leuven, ook drassig) de Dijle stroomafwaarts gevolgd zijn. Wat betekent dat hij op een nacht door het centrum van Leuven moet gezwommen zijn, laverend tussen de tientallen verroeste fietsen in de Dijle.

Op 25 april 2013 duikt dan een bever op in een winkelportal in hartje Leuven; het item haalt het 7-uur-journaal. Dat gaat toch al ver! Betekent dat dat we meer bevers mogen verwachten in onze binnensteden? Is het een toevallige passant, een enkel verdwaald beest of een trendsetter? Het dier werd hoe dan ook meteen verwijderd -als was het een ordinaire winkeldief- en nabij Werchter in de Dijle gezet.

Ik zet mijn strandstoel aan de Dijle in Mechelen deze zomer. Wie weet, een bever in mijn thuisstad. Het zou mooi zijn.

Aaibare egels!

Onze hakselaar staat al enige jaren werkloos in de garage. Snoeihout versnipperen we niet meer, dat kost teveel energie. Achter in de tuin ligt nu dus een houtstapel.

Bovenop komen steeds nieuwe takken, die tien jaar later onderaan de stapel eindigen als humus. En onder de houtstapel woont de egel. We zien hem niet zo vaak. Hij gaat alleen 's avonds op stap, snuivend, knorrend. Tegen zijn goesting, zo lijkt het, maar een insecteneter moet nu eenmaal veel eten om zijn motor te laten draaien.

Geen enkel inheems zoogdier wordt zo in de watten gelegd als de egel. Uit schuldgevoel omdat we zoveel egels platrijden, misschien. Uit dankbaarheid omdat hij ons van zoveel 'ongedierte' verlost, waarschijnlijk. Dank die we tonen door te voederen. Als je dat doet, geef dan liever geen melk, wel water. Geen droge hondenbrok-

© Korneel Detaillieur

Je hoeft niet naar afgelegen natuurgebieden te trekken om kennis te maken met de natuur. Je trekt gewoon de achterdeur open en gaat op safari in eigen tuin! Wie de natuur een handje wil helpen, kan daarmee beginnen in de tuin, hoe klein die ook is. Vogels voeren en beloeën, een nestkast voor wilde bijen of koolmezen, een border vol bloemen voor de vlinders... Of het verwennen van egels, bijvoorbeeld.

ken, liever kattenvoer uit blik. Er zijn zelfs verschillende merken egelvoer in de handel. En egelvoerbakjes. Die zijn vierkant, in tegenstelling tot voerschaaltjes voor huisdieren, die rond zijn. De god van de marketing weet waarom. Voor wie geen houtstapel in de tuin heeft of wil, of voor de kleine tuin, zijn er ook egelhuizen. Zoveel verschillende modellen dat de keuzestress al om de hoek loert!

Nog enkele egeltips: als een egel de keramieken egelvoerbak ziet staan, zou hij de naaktslakken wel eens kunnen vergeten. Voeder die egels dus niet teveel; sla en hosta zullen er wel bij varen! Tip twee: een rauw ei bied je beter zelf aan; als je een egel luid slurpend in het nest van je kip betrapt, zou dat warme gevoel voor egels weleens kunnen omslaan. En tenslotte: neem de term aaibaar niet te letterlijk, want egels hebben naast stekels ook zéér scherpe tandjes.

Van ei tot in 5 veldsprinkhaan sprongen

Je zou het op het eerste zicht niet zeggen, maar sprinkhanen hebben wel een en ander gemeen met ons, mensen. Zeker bij de geboorte: als ze ter wereld komen, lijken alle borelingskes sprekend op hun vader. Niet dat ze ooit zullen weten wie hun vader is. Wanneer ze ter wereld komen, is hun vader immers al lang dood, net als hun moeder. Die is na het eileggen eind september gestorven, taak volbracht. Een hele winter lang blijven de eitjes in de grond rusten. Pas eind mei, meer dan een half jaar nadat ze gelegd zijn, komen ze uit. Vooraleer jonge veldsprinkhanen echt het levenslicht zien, dienen ze zich eerst een paar centimeter omhoog te wurmen tussen de grondkruimels. Hard labeur voor een beestje dat nauwelijks een rijstkorrel groot is. En dan verschijnt het boven de grond. 't Is geen worstvormige larve zoals bij kever, vlieg of vlinder,

© Korneel Detaillieur

Als je de natuur in close-up bekijkt, gaat er een nieuwe wereld voor je open. Een schier eindeloze variatie aan levensvormen, elk met hun eigenaardigheden. Stilstaan bij de kleine dingen des levens, je krijgt er nieuwe energie van. **Zag jij ooit al een sprinkhaantje vervellen?**

maar een miniatuurversie van wat wij kennen als een veldsprinkhaan. We noemen het dan ook geen larve, maar een nimf. En die nimf begint meteen gras te eten, net zoals zijn ouders. Vreten en groeien. Wordt het vel te krap, dan barst het open en kan de nimf verder met een nieuwe huid. Vervellen heet dat. Dan weer vreten en groeien. Vervellen. Zo groeit de nimf sprongsgewijs. Je ziet beter en beter waar het naartoe leidt. Na de laatste vervelling zijn de vleugels –voordien zichtbaar als bultjes op de rug- volledig. We spreken niet meer over een nimf, maar over een imago. De volwassen sprinkhaan staat nu klaar om op zijn/haar beurt voor een volgende generatie te zorgen.

Peter De Ridder

BELEEF LOFSDALEN!

Krokusvakantie 2014

Sneeuwparadijs Lofsdalen

GENIET MET VRIENDEN EN FAMILIE EN ONTDEK ÉÉN VAN
DE MOOISTE WINTERPLEKJES VAN ZWEDEN
- NEDERLANDSTALIG BEGELEID.

Ecologie loopt als rode draad doorheen heel het verhaal: een warmtepomp zorgt voor de warmwatervoorziening en de energie wordt op een "groene" manier gewonnen uit het meer.

**LEDEN VAN NATUURPUNT
GENIETEN VAN 5% KORTING
OP DEZE UNIEKE VAKANTIE***

• **REIS:** van zaterdag 01.03.14 – zondag 09.03.14
• **PRIJZEN:** vanaf 895 euro p.p.

• **INBEGREPEN:**

- 7 overnachtingen in een van de mooiste lodges van Zweden
- 1 overnachting in Thon Hotel Opera te Oslo + ontbijt
- Vluchten & taksen Brussel - Oslo - Brussel met Brussels Airlines
- Transport tussen Oslo en Lofsdalen
- Linnen en eindschoonmaak
- Vlaamse reisbegeleiding ter plaatse
- Snack op maandag
- Inkom bosmuseum te Elverum
- **ACTIVITEITENPAKKET: € 145 p.p.**
 - Sneeuwscooter 3u
 - IJsvissen 3u
 - Excursie Vaffelstugan + lunch

*Korting van Natuurpunt is niet cumuleerbaar met andere kortingen.

U verblijft in de comfortabele Fjällripan Lodge, gelegen aan het bevroren meer. U voelt er zich meteen thuis en komt hier echt tot rust!

De omgeving Lofsdalen leent zich perfect voor het maken van adembenemende sneeuwscootertochten

over bevroren meren en doorheen prachtige besneeuwde bossen, een ontspannende rendiersledetocht of wandeling met sneeuwschoenen of urenlang langlauf-, ski- en snowboardplezier.

Nordic Info biedt voor Krokus 2014 een citytrip Oslo aan in combinatie met een begeleidde wintervakantie en dit op een van de mooiste winterplekjes van Zweden: Lofsdalen.

VOOR MEER INFORMATIE: www.nordic.be
of bel naar Nordic Info: 052/55.52.54

Visit
Sweden

NORDIC INFO
De Scandinaviëspecialist

Kasteelstraat 188 - 9255 Buggenhout - Belgium - License: 7039

op stap met...

Laetitia Sonck

9u12

Ik heb nog meegewerkt aan natuurprojecten ver van huis, maar op een bepaald moment besliste ik om iets te doen in mijn eigen buurt. Ik heb veel ideeën en zin om vanalles te doen maar alleen lukt dat niet. Natuurpunt geeft je de kans om dingen te realiseren.

Bio Laetitia Sonck

Laetitia is als voorzitter de drijvende kracht achter de piepjonge Natuurpuntafdeling Houtem. Samen met een hechte groep vrijwilligers zet ze Natuurpunt op de kaart in het landelijke Sint-Lievens-Houtem.

10u03

Op wandelafstand van mijn huis ligt het bos van Cotthem. Hier kan ik alles vergeten en kom ik helemaal tot rust. Bomen geven me veel kracht en troost. Dat ze zo groot kunnen worden en er honderden jaren kunnen staan, vind ik gewoon fantastisch.

11u24

Ik probeer op zoveel mogelijk plaatsen flyers van onze activiteiten te leggen. We proberen leuke activiteiten te bedenken. Zoals een zoektocht naar de zoogdieren hier in de buurt.

12u17

Annie is een van de belangrijkste personen van Natuurpunt Houtem. Ze staat altijd paraat, heeft veel ideeën en slaagt erin om andere organisaties bij onze werking te betrekken. Ik apprecieer haar enorm en elke keer als ik haar zie wil ik haar een dikke knuffel geven.

13u56

Dit oude zwembad is het geheime plekje van Marianne, een ander lid van onze groep. Om mekaar beter te leren kennen, beslisten we op een vergadering om onze geheime plekjes met elkaar te delen. Het is een beetje een mysterieuze plek en daar geniet ik enorm van.

15u33

Met dit boek leer ik de geschiedenis van planten kennen, hoe ze werden gebruikt, wat voor een betekenis ze hadden... Ik ben geïnteresseerd in het verhaal achter de natuur. Als natuurleek luister ik graag naar Natuurpunteren die vertellen over het landschap of de geschiedenis ervan.

Takkelingen

Een takkeling. Ik heb nooit geweten wat het is. Meer dan 30 jaar heeft het geduurd voor het woord mij ter ore kwam. Het is nochtans een welklinkend woord, takkeling, iets om te onthouden in het verkeer ook. Iets om boven te halen bij onmacht. Takkeling! Je kunt het uitspuwen als de kruising tussen een takkenwijn en een ellendeling. Maar eigenlijk heeft het er niets mee te maken. Een takkeling is een uilenjong. Het vliegt nog niet en springt in de plaats van tak op tak. En ook al gebaren ze bij Van Dale van weinig, takkelingen bestaan!

Het woord viel voor het eerst toen we met de vogelclub op wandel waren. Iemand riep: Daar! Een steenuil! Met twee takkelingen! Oh, dat was een hoogtepunt! Het waren overigens niet alleen mijn eerste twee takkelingen. Het was ook mijn eerste uil. Ze zaten met zijn drieën te fronsen op een knotwilg in de zon, moeder uil en haar pluizenkinderen. Takkelingen zijn tof, maar ik houd het liever stil. Voor je het weet is het een thema bij feestjes en verjaardagen, zit ik na drie kerstmissen met een uilenverzameling. Mensen weten nooit wat kopen, tot ze weten dat je iets met vogels hebt. Dan regent het vogels als een Egyptische plaag.

Laatst kreeg ik van een vriendin een paar oorbellen cadeau, een zwaluw links en een

Dit stukje gaat over twee takkelingen, op een knotwilg in de zon en op een trui in blinkende lovertjes.

PROFIEL An Olaerts

An Olaerts is freelance journalist en schrijft onder andere columns voor De Standaard Magazine. Daarnaast zit ze in het tweede jaar van de grote vogelcursus in Leuven. En heeft ze een tuin met twee kippen, die zich uiteindelijk nog het makkelijkst laten bekijken.

zwaluw rechts. Of ik daarmee op een vogelwandeling durf te verschijnen? Nee! Er zijn nochtans clubleden die er niet voor terugdeinzen. Mario heeft weliswaar geen gaatjes in zijn oren, maar als hij er had zouden er waarschijnlijk twee torenvalken in wonen. Mario is dol op torenvalken. Hij kan er niet over zwijgen. Hij draagt zijn interesse uit, komt naar de vogelklas met een arendskop op zijn trui, heeft een boekentas met vogeltjes erop. Ik heb in de vogelles nog nooit naast hem gezeten, want anders had ik vast gezien dat hij notities neemt met een vogelpen.

Aan mij is de stijl niet besteed. Ik ga voor meer stijl, ook al doet het bij wijlen pijn, bijvoorbeeld toen ik vorige week in een boetiek een sweater zag met twee geborduurde takkelingen erop, helemaal in blinkende lovertjes. Het bloed steeg me recht in de hebzucht en bijna viel ik dood neer voor de kapstok. Ik wilde die sweater! Met die takkelingen! Ik heb het niet gedaan, omdat ik bij mijn stijl zweer, omdat ik niet wil toegeven aan het vogelaccessoire. Maar ieder weekend ga ik kijken of ze er nog zijn die takkelingen. Tenslotte zijn het takkelingen. Op de duur worden het toch uilen die wegvliegen, is het weer 30 jaar wachten tot ik er nog eens eentje zie. Takkelingen dat het zijn.

An

DUIK IN HET
**ONVERWACHTE
LUXEMBURG**

Photo Raymond Clement © ONF

Groothertogdom
luxemburg.

visitluxembourg.com

Zomer (in)beeld

Ah, de zon ... de zomer! Topdagen voor vlinders, vogels en insecten, en hoogdagen voor natuurliefhebbers die er van 's morgens vroeg tot 's avonds laat op uit trekken of genieten van de natuur in hun tuin. Op elk uur van de dag valt er wel een magisch moment te beleven met de wilde dieren in onze natuur. Geniet mee van de ontwappende zomerontmoetingen.

REN HEYLEN

JELLE RONSMANS

LUC DAVID

ANNELEEN VAN THILLO

JELLE VANDE VEIRE

GEWOON 'N SCHOOON VENTJE :)

EDWARD HOEFMAN

AAGJE VAN DAMME

DIRK DE ROOSE

MIE MEEUWS

REN HEYLEN

STEVEN GASPARD

SAMUEL DE RYCKE

LUC CROLS

LUC GOVAERTS

FOTO-OPROEP

Zin om mee te werken aan ons herfstnummer? Stuur je leukste herfstbeelden in via het formulier op www.natuurpunt.be/oproep

Heb je foto's van hier en nu? Die post je op onze Facebook Wall. De mooiste beelden worden elke week opgenomen in het Photo Friday Album.

www.facebook.com/natuurpunt

juni > sept

Blankenberge ZOMERZOEKTOCHT IN DE POLDERS

Leer de polders kennen tijdens de speurtocht en maak kans op mooie prijzen. Zowel te voet als met de fiets. Van juni tot eind september 2013

Bezoekerscentrum Uitkerkse Polder,
Kuiperscheeweg 20 | Dienst Toerisme -VVV.
Koning Leopold III plein Blankenberge.

22.06

Niel OPENDEURDAG NATUUR.HUIS DE PAARDENSTAL

Ontdek De Paardenstal, neem deel aan de workshop braakballen pluizen en geniet van een erfgoedwandeling.

Zaterdag 22 juni, van 7u-16u

Bezoekerscentrum De Paardenstal,
Boomsestraat 221, Niel

Natuurpunt Feest rond de Kesterheide zondag 15 september

Op zondag 15 september viert Natuurpunt Feest. Kom mee vieren op onze koesterkermis, tijdens de spinnensafari, trek mee op wandeltocht, krijg een initiatie imkerij of kom genieten van het concert. Afspraak in Domein Paddenbroek in Gooik.

www.natuurpunt.be/feest

23.06

Heist-op-den-berg PINZIELEKE HERLEEF

Ter ere van de 25e verjaardag van het natuurgebied kan je genieten van een landschapswandeling met veerpont over de Grote Nete.

Zondag 23 juni 2013, vanaf 13u

Natuurpuntlokaal, Leopoldlei 81,
Hallaar

23.06

GIERZWALUWEN (ZWALUWEN) WANDELING OP DE STALEIKERHEIDE

Kom mee op zoek naar de luchtacrobaten!

Zondag 23 juni van 19u tot 22u

CC Leopoldsborg, Kastanjedreef 1,
Leopoldsborg,

30.06

Nieuwkerke (Heuvelland) DAGTOCHT MET LENA DEPYPER

Zomers genieten van een zuidelijk stukje Heuvelland

Zondag 30 juni, van 9u45 tot 17u

Markt van Nieuwkerke

30.06

ORCHIDEEËNWANDELING IN HET TORFBOEK

De juweeltjes van het Torfboek stellen hoge eisen: een cocktail van kalkrijk water, een voedselarme bodem en een zeer specifieke schimmel.

**Zondag 30 juni, van 14u30 tot 16u30
(of zondag 7 juli, 9u30 tot 12u)**

Einde Visserijlaan in Berg

03.07

Koekelare 'ONTDEK-JE-PLEKJE' WANDELING: DE HOVAEREMOLEN

Na een kennismaking met bijzonder bermpanten onderweg sluiten we af de graan- en oliemolen uit 1923.

Woensdag 3 juli 2013, 19u30 tot 21u30

Molen, op de hoek van de Hovaerestraat en de Wulfaertdijk in Koekelare.

13.07

**Maarkedal
EUROPESE MOTTENNACHT**

Wist je dat er 's nachts tientallen keer meer vlinders vliegen dan overdag? Met een speciale lamp lokken we de nachtvinders.

Zaterdag 13 juli, van 20u tot 23u

De Orangerie, Stokstraat 54,
Schorisse (Maarkedal)

14.07

**BIG JUMP
24 LOCATIES IN VLAANDEREN**

Spring mee voor proper water en ontdek waar Lieven Scheire, Goedele Liekens, Sinerjey, Véronique Leysen en Joeri Cortens jumpen!

www.bigjump.be

Foto's © An De Wilde, Wim Dirckx, Luc Meert

27.07

**DE NACHTWACHT – AVONDLIJKE
AVONTUREN IN PIKHAKENDONK**

Omdat het overdag veel te druk is evolueerden enkele dierenordes de nacht in. Met de nodige technische snufjes zetten we ze even in de kijker, uit de duisternis

Zaterdag 27 juli, 21u

Kerk Rijmenam, St Maartensberg,
Rijmenam

23 & 24.08

Vlaanderen

NACHT VAN DE VLEERMUIS

Vlieg mee de nacht in op zoek naar 's werelds enige vliegende zoogdieren

Op verschillende data en locaties

www.nachtvandeveleermuis.be

25.08

**Dilsen-Stokkem
OPENING RIVIERPARK
MAASVALLEI**

Geniet mee van dit grensoverschrijdend rivierpark, te voet, met de fiets of met de kajak! We ontvangen je feestelijk met een hapje en een drankje.

Zondag 25 augustus, vanaf 10u

Einde Kempenstraat, Dilsen-Stokkem

31.08

**Assenede
BOOT- EN WANDELTOCHT
ROND DE GROTE GEUL**

Op verkenning in het schilderachtige krekengebied

Zaterdag 31 augustus, van 14u tot 17u

Café Passé, hoek Hollekensdijk-
Doornendijkstraatje 1, Assenede

**Voor
kinderen**

Vlinder Mee! Ken jij een landkaartje, een dagpauwoog, een koewinkje en de kleine vos? Dat zijn allemaal vlinders van bij ons. Op 3 en 4 augustus nodigt Natuurpunt je uit om de vlinders in je tuin te tellen. Het is niet moeilijk en iedereen mag meedoen! Met de resultaten komt Natuurpunt te weten hoe het met onze vlinders gesteld is. Op de website leer je vlinders herkennen en vind je een dosis tuin- en teltips.

ps: Tel mee, er worden leuke prijzen verdeeld onder iedereen die meetelt!
www.vlindermee.be

07 & 08.9

**Sint-Gillis-Waas
TWEDEHANDSE
BOEKENFESTIVAL**

Breid je boekencollectie dan uit ten voordele van de natuur.

**Zaterdag en zondag 7 & 8 september,
van 10u tot 17u**

Natuurhuis Het Panneweel, Krekeldijk 2,
Meerdonk (Sint-Gillis-Waas)

08.09

**Heverlee
OPEN MONUMENTENDAG
NATUUR EN ERFGOEDDAG IN
ABDIJ VAN HET PARK**

Maak kennis met de Abdij van het Park waar cultuur & natuur elkaar ontmoeten.

Zondag 8 september, vanaf 13u30

Abdij van Park, St.-Janspoort, Geldenaaksebaan, Heverlee

Bekijk alle activiteiten op
**[www.natuurpunt.be/
agenda](http://www.natuurpunt.be/agenda)**

Het woord van de voorzitter

Wanneer ik dit schrijf schijnt er toch een einde te komen aan de uitlopers van de winter. Tijd dus om de natuur in te duiken en overal in Vlaanderen of daarbuiten te genieten van het moois dat de natuur ons biedt. In dit nummer lezen jullie hoeveel belang wij hechten aan een multifunctioneel platteland, waar de landbouw uiteraard zijn plaats heeft, maar waar ook landschaps- en natuurwaarden moeten voorkomen, zodat dit gebied (de helft van Vlaanderen!) opnieuw aantrekkelijk wordt voor veel gebruikers. Het nieuwe Europese Landbouwbeleid biedt hier mogelijkheden om een groene vinger in de pap te krijgen. Met jullie zal ik toekijken op de Vlaamse vertaling van die nieuwe visie op het platteland. De veldleuweriken, patrijzen en andere akkervogels wachten er met ongeduld op. Samen met alles wat leeft en broedt in hagen, holle wegen, knotwilgen...

Minister Schauvliege zorgde eindelijk voor de erkenning van vele natuurreservaten. Waarvoor dank.

In onze natuurgebieden, waarin ik jullie deze zomer hoop te ontmoeten, gaat het gelukkig beter. Waar wij, of onze collega-natuurbeheerders van het Agentschap voor Natuur en Bos, de Stichting Limburgs Landschap of de VZW Durme, via duidelijke beheervisies aan de slag gaan, gaat het wel degelijk de goede kant op. En onze minister Joke Schauvliege gaf ons hiervoor een flink duwtje in de rug door de achterstand in de erkenning van reservaten met één pennentrek nagenoeg in te lopen. Natuurlijk geeft ze daarmee invulling aan het Vlaamse regeerakkoord en aan een aantal andere beleidsvisies, maar ik zie dit vooral als een erkenning voor al het werk dat onze duizenden vrijwilligers dagdagelijks presteren om overal in Vlaanderen gebieden te creëren waarin jullie welkom zijn. Als het goed is, moet het ook gezegd worden en in jullie naam dank ik de minister voor haar beslissing die Natuurpunt toelaat in vele gebieden die al lang op erkenning wachten, echt aan de slag te gaan.

Walter Roggeman

Dol op de natuur?

Surf naar www.natuurpunt.be en leer bij over wilde dieren, ontdek hoe jouw tuin een natuurgebied kan worden en neem deel aan onze acties en wedstrijden.

Volg ons op Facebook & Twitter voor een andere kijk op de natuur in onze omgeving! #mijnnatuurpunt

www.facebook.com/natuurpunt

Wil je Natuurpunt opnemen in je testament of een schenking doen? Neem dan contact op met Joost Verbeke. Joost.verbeke@natuurpunt.be, 0477-20 47 27

Lid worden of een lidmaatschap cadeau geven?

www.natuurpunt.be/lidworden

Op zoek naar een origineel geschenk, een goede gids om de natuur in te trekken, een nieuwe verrekijker of uitbreiding van je excursiemateriaal? Dan ben je bij de Natuurpunt Winkel aan het juiste adres. Stationsstraat 40 - Mechelen 015-43 16 88 (open op woensdag en vrijdag van 10u tot 17u30 en op zaterdag van 10u tot 17u)

Shop je liever online? Dat kan 24/24 en 7/7

www.natuurpunt.be/winkel

Verhuisd? Vragen over je lidmaatschap?

Neem contact op met onze ledenadministratie, 015-29 72 51 of ledenadministratie@natuurpunt.be

Jawadde, de nieuwe ledenvoordelen!

Grotten van Han: 15% korting in dit natuurfenomeen

Appartementhotel Zon & zee: 15 tot 25% korting op je verblijf

Different hotels: 10% korting op een kamer

Knack/Mo*: 41% korting op een abonnement

Eos Magazine: 15% korting op een abonnement

Ecoflora: 5% korting op planten en kruiden

EV Point: 4% extra korting om elektrisch te tanken

Nordic Info: 5% korting op je Scandinavië-reis

www.natuurpunt.be/korting

Abonneer u nu op **MO*** en krijg een boeiend boek cadeau!

MO* verschijnt 10 maal per jaar en is hét magazine voor wie zich interesseert in diepgravende journalistiek over globalisering, klimaat, internationale politiek en andere mondiale vraagstukken. MO* lezen is een must om op de hoogte te blijven van het reilen en zeilen van onze wereld.

Bestel nu!

Wanneer u nu een abonnement op MO* bestelt, dan krijgt u er gratis het spraakmakende boek 'De mythe van de groene economie' bij. Dit boek ontzinkt de mythe van de groene economie in al haar dimensies: van emissiehandel tot duurzaam consumeren, van bevolkingscontrole tot technologisch optimisme. Maar het tekent ook een aantal krachtlijnen uit voor een alternatief. De transitie naar een duurzame toekomst kan niet zonder diepgaande maatschappijverandering, stellen de auteurs. En zo'n verandering vraagt precies meer sociale gelijkheid, meer democratie en minder markt.

Hoe bestellen?

Surf naar www.MO.be/magazine/abonneren
bel naar 02 536 19 77 of mail naar promotie@mo.be

MO* Uw maandelijks mondiaal magazine.
www.MO.be

We zetten je graag in de bloemetjes

Big Jump
14 juli 2013

Aquafin zuivert het huishoudelijk afvalwater van zo'n 4,5 miljoen Vlamingen. Daardoor is de waterkwaliteit in onze beken en rivieren al aanzienlijk gestegen. Maar het moet nog beter en we willen de aandacht voor proper water scherp houden. Daarom steunt Aquafin ook dit jaar weer de **Big Jump**.

Wie op 14 juli om 15u op een van de deelnemende locaties in het water springt, toont zijn bekommernis voor ons leefmilieu. We zien hen als onze bondgenoten die we graag in de bloemetjes zetten, letterlijk dan. Als je uit het water komt, krijg je een gratis zakje bloemzaad aan de Aquafin-stand. Als je je op voorhand registreert op www.bigjump.be, maak je bovendien kans op een van de cadeaubons van AS-Adventure die Aquafin zal verloten onder de registraties.

BIG JUMP
FOR LIVING & VERS
VOOR LEVENDE RIVIEREN
POUR DES RIVIERES VIVANTES

Aquafin NV, Dijkstraat 8, B-2630 Aartselaar ■ info@aquafin.be ■ www.aquafin.be

Aquafin